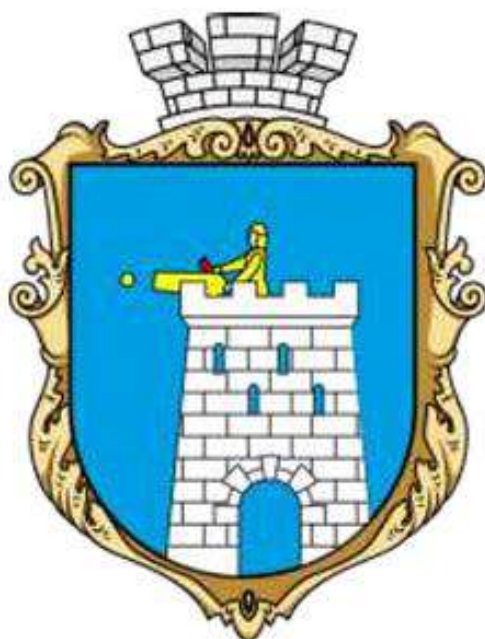

Звіт

Про стратегічну екологічну оцінку

Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії
розвитку Белзької територіальної громади на період до
2027 року

Белз

2025

Зміст

Вступ	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, їх зв'язок з іншими документами державного планування	4
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.....	15
2.1. Природні умови та ресурсний потенціал території громади	16
2.2. Стан навколишнього природного середовища.....	23
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу під час впровадження Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади	38
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.....	41
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки Документу державного планування .	44
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	51
7. Заходи, що передбачається ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Документу державного планування.	58
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	61
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	65
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення ...	68
11. Резюме нетехнічного характеру інформації.....	69

Вступ

Белзька міська територіальна громада (з центром у м. Белз) є однією із громад, що входять до Шептицького вугільного мікрорегіону та однією із пілотних вугільних територій в Україні, яка серед перших проходить процес справедливої трансформації. (Зокрема, завдяки підтримці Міжнародного фонду «Відродження» у першій половині 2026 року планується розробити План дій справедливої трансформації Белзької територіальної громади). Це передбачає необхідність планування комплексу заходів спрямованих на диверсифікацію локальної економіки, зменшення її залежності від вуглевидобутку, соціальну адаптацію мешканців до змін, збереження довкілля та відновлення екологічної рівноваги. План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади також розроблено за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження»..

Стратегічна екологічна оцінка (Далі – CEO) проводиться із врахуванням Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року №70/1¹ та проголошених нею глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року. У контексті CEO серед 17 глобальних цілей важливими є Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та добробуту людей будь-якого віку, Ціль 6. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією, Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів, Ціль 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками, Ціль 15. Захист і відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення та повернення назад процесу деградації земель і зупинення втрати біорізноманіття.

Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019² постановлено: «Підтримуючи проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна", забезпечувати дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року».

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»³ даний План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади в якості документу державного планування підлягає проведенню стратегічної екологічної оцінки.

Відповідно до цього закону *«стратегічна екологічна оцінка - процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби - транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному цим Законом».*

Закон визначає, що *«Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування».*

Відповідно до Закону *«Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва».*

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади було оприлюднено заяву про визначення обсягів CEO, внесено її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. Також у публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, та

¹ https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Agenda2030_UA.pdf

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

в інших місцях масового перебування населення) Белзької ТГ було оприлюднено інформацію про розробку Звіту про стратегічну екологічну оцінку Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, їх зв'язок з іншими документами державного планування

Стратегічна екологічна оцінка спрямована на аналіз можливого впливу внаслідок реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади на стан навколишнього природного середовища та здоров'я мешканців. Тому об'єктом аналізу є стратегічні та операційні цілі та проекти Плану заходів.

План заходів опирається на **Стратегічне бачення**, яке визначене Стратегією розвитку Белзької територіальної громади до 2027 року наступним чином:

Белзька міська територіальна громада – сусідня з Європейським Союзом громада з демократичними цінностями, якісними умовами для життя та відпочинку, з конкурентоспроможною економікою, з просторами селами та мальовничими краєвидами, неповторною історичною спадщиною, атракційна, відкрита і дружня до гостей.

Для реалізації Стратегічного бачення обрано три **стратегічні цілі**:

- Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка
- Стратегічна ціль 2. Комфортне середовище
- Стратегічна ціль 3. Якісне життя

Досягнення стратегічних цілей буде здійснюватися шляхом реалізації відповідних оперативних цілей та завдань, наведених у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Плану заходів.

Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка	
1.1. Просторове планування	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації
1.2. Успішний та конкурентоспроможний бізнес	1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу
	1.2.2. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади
1.3. Привабливий туристичний простір	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
	1.3.1. Збереження історико-архітектурної спадщини
Стратегічна ціль 2. Комфортне середовище	
2.1. Якісні та безпечні дороги	2.1.1. Створення належної та якісної дорожньої мережі
	2.1.2. Розвиток транспортної інфраструктури
2.2. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури	2.2.1. Комплексна інженерна безпека громади
2.3. Покращення стану навколишнього середовища	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Стратегічна ціль 3. Якісне життя	
3.1. Сучасний освітній простір	3.1.1. Сучасна інфраструктура харчування в освіті.
	3.1.2. Зміцнення матеріально-технічної бази освітніх закладів
3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту	3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді
	3.2.2. Розвиток системи надання соціальних послуг в громаді
3.3. Нова культурна платформа з пріоритетом на спорт та здоровий спосіб життя	3.3.1. Облаштування відкритих «громадських просторів» та локацій
	3.3.2. Облаштування спортивної інфраструктури

Система стратегічного планування в Україні передбачає наявність кореляції та координації між центральним, регіональним та місцевим рівнем стратегічного планування. Відповідно План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади повинен узгоджуватися на рівні стратегічних та операційних цілей із документами стратегічного планування вищого рівня – Стратегією розвитку Львівської області на період до 2027 року та Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року, а також документами стратегічного планування у сфері екологічної політики.

Аналіз узгодження стратегічних та оперативних цілей Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади та стратегічних і операційних цілей оновленої (в редакції від 13 серпня 2024 року) Державної стратегії регіонального розвитку до 2030 року засвідчує наявний рівень кореляції та повного або часткового узгодження стратегічних і операційних цілей у цих документах (Таблиця 1.2).

Аналіз відповідності Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади Стратегії розвитку Львівської області до 2027 року (актуалізованої у 2024 році) засвідчує, що стратегічні та операційні цілі Плану дій та Стратегії розвитку Львівської області повністю або частково узгоджуються за основними векторами розвитку. (Таблиця 1.3).

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади оновленій Державній Стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади	Стратегічні та оперативні цілі оновленої Державної Стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року									
	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС	Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями
Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка	+	+			++		++	+		+
Оперативна ціль 1.1. Просторове планування	+	++					+			
Оперативна ціль 1.2. Успішний та конкурентоспроможний бізнес	+	+			++		++			
Оперативна ціль 1.3. Привабливий туристичний простір	+	+			+		+			+
Стратегічна ціль 2. Комфортне середовище	+	+	+		++	++				
Оперативна ціль 2.1. Якісні та безпечні дороги					++	++				
Оперативна ціль 2.2. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури					++	++				
Оперативна ціль 2.3. Покращення стану навколишнього середовища	+	+			+	+				
Стратегічна ціль 3. Якісне життя	++	+	+	+	+	+		+	+	
Оперативна ціль 3.1. Сучасний освітній простір	+	+	++	+	+	+				
Оперативна ціль 3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту	+			++						
Оперативна ціль 3.3. Нова культурна платформа з пріоритетом на спорт та здоровий спосіб життя	+	+	+		+	+				

++ - повна відповідність

+ - часткова відповідність

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади оновленої Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області																	
	1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки	1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини	1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення	1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації	1.5. Інклюзивне суспільство	2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ СВЯТОПЕЧАНИ	2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону	2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону	2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури	2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці	2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями	3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД	3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону	3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	3.3. Налаштування системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення	3.4. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	3.5. Зменшення негативного впливу вугледобування та теплової генерації на довкілля
Стратегічна ціль 1. Конкуренентоспроможна економіка							++	++	++			++	+	+				+
Оперативна ціль 1.1. Просторове планування							++	+	+			++						+
Оперативна ціль 1.2. Успішний та конкурентоспроможний бізнес							++	++	++				+	+				+
Оперативна ціль 1.3. Привабливий туристичний простір							++	+	+				+					
Стратегічна ціль 2. Комфортне середовище							+			+			++	+	++	++	+	++
Оперативна ціль 2.1. Якісні та безпечні дороги							++			++								
Оперативна ціль 2.2. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури																+		
Оперативна ціль 2.3. Покращення стану навколишнього середовища													++	+	++	++	+	++
Стратегічна ціль 3. Якісне життя	++		++	++	++	+					+							

Стратегічні та оперативні цілі Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області																	
	1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВСЬНЯНОЇ ВІДБУДОВИ	1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВСЬНЯНОЇ ВІДБУДОВИ					2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ СВЯТОПЕЧАНИ	2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ СВЯТОПЕЧАНИ										
		1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВСЬНЯНОЇ ВІДБУДОВИ						2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ СВЯТОПЕЧАНИ										
		1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки	1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини	1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення	1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації	1.5. Інтегративне суспільство		2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону	2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону	2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури	2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці	2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями	3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД	3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону	3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	3.3. Налагодження системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення	3.4. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	3.5. Зменшення негативного впливу вугледобування та теплової генерації на довкілля
Оперативна ціль 3.1. Сучасний освітній простір	++				++	+					++							
Оперативна ціль 3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту	++		++	++		+												
Оперативна ціль 3.3. Нова культурна платформа з пріоритетом на спорт та здоровий спосіб життя	++					+												

++ - повна відповідність

+ - часткова відповідність

Державна Стратегія регіонального розвитку до 20227 року передбачає реалізацію трьох стратегічних цілей:

- СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах
- СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів
- СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розбудова ефективного багаторівневогорядування.

Стратегічна ціль 1 Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади повністю узгоджується із стратегічною ціллю 2 ДСРР-2027 та частково узгоджується із стратегічними цілями 1 і 3. Стратегічна ціль 2 Плану заходів узгоджуються із Стратегічними цілями 1 і 2 ДСРР-2027. Стратегічна ціль 3 Плану заходів повністю узгоджується із Стратегічною ціллю 1 ДСРР-2027 та частково узгоджується із стратегічними цілями 2 і 3.

Стратегія розвитку Львівської області до 2027 року також передбачає реалізацію трьох стратегічних цілей, які своєю чергою складаються із 15 оперативних цілей. Стратегічні цілі Стратегії Львівщини-2027:

1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ
2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД

Із стратегічної ціллю 1 Стратегії Львівщини-2027 узгоджуються оперативні цілі стратегічної цілі 1 Плану дій, зокрема, оперативні цілі 3.1. Сучасний освітній простір, 3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту, 3.3. Нова культурна платформа з пріоритетом на спорт та здоровий спосіб життя.

Стратегічній цілі 2 Стратегії Львівщини-2027 відповідають усі оперативні цілі стратегічної цілі 1 Плану заходів Конкурентоспроможна економіка, а також оперативна ціль стратегічної цілі 2. Комфортне середовище – 2.1. Якісні та безпечні дороги.

Із стратегічною ціллю 3 Стратегії Львівщини-2027 частково узгоджуються оперативні цілі Плану заходів: 1.2. Успішний та конкурентоспроможний бізнес, 1.3. Привабливий туристичний простір та повністю узгоджується оперативна ціль 2.3. Покращення стану навколишнього середовища.

Таким чином, План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади узгоджується із документами стратегічного планування вищого рівня – регіонального та національного та відповідає цілям державної і регіональної політики.

Невід'ємною частиною системи державного стратегічного планування також є документи стратегічного планування в екологічній сфері. Відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»⁴ «Метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем».

Аналіз узгодження стратегічних цілей державної екологічної політики, наведених у вказаному законі, та завдань оперативної цілі 2.3. Покращення стану навколишнього середовища Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади свідчить про відповідність пріоритетів діяльності Белзької громади у сфері збереження довкілля цілям Державної екологічної політики (Таблиця 1.4).

Таблиця 1.4. Узгодження завдань оперативної цілі 2.3 Покращення стану навколишнього середовища Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади та Державної екологічної політики (Стратегії)

	Стратегічні цілі Державної екологічної політики (Стратегії)				
	1. Формування в суспільстві	2.Забезпечення сталого розвитку	3.Забезпечення інтеграції	4.Зниження екологічних ризиків з	5. Удосконалення та розвиток державної

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Завдання оперативної цілі 2.3 Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади	екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	природно-ресурсного потенціалу України	екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	системи природоохоронного управління
2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення	+	+	+	++	+

++ - повна відповідність

+ - часткова відповідність

Оскільки План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади на рівні стратегічних та оперативних цілей не може деталізовано охопити усі аспекти екологічної політики держави відповідно до їх розподілу на окремі сектори діяльності, проаналізовано відповідність на рівні завдань Плану заходів стратегічним та операційним цілям окремих важливих документів державного планування у сфері екології та захисту навколишнього природного середовища (Таблиця 1.5).

Як свідчить аналіз завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади узгоджуються із:

- Вісьмома із дванадцяти стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (крім стратегічних цілей 2. Створення ефективної системи хімічної безпеки та 10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях, 11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами);
- Усіма трьома стратегічними цілями Водної стратегії України на період до 2030 року;
- Чотирма із п'яти стратегічними цілями Державної стратегії управління лісами України до 2035 року (крім цілі 5. Дослідження та освіта);
- Шістьма із семи стратегічними цілями Енергетичної стратегії України до 2050 року (крім цілі 5. Всебічна інтеграція з ринками Європейського Союзу та ефективне функціонування внутрішніх ринків);
- Усіма п'ятьма стратегічними цілями Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року;
- Чотирма із п'яти національних цілей Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року (крім цілі 4. Внутрішній енергетичний ринок);
- Усіма трьома завданнями Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2030 року.

Таблиця 1.5. Узгодження завдань Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади із документами стратегічного планування національного рівня у сфері екології та захисту довкілля

Стратегічні цілі окремих державних документів стратегічного планування у сфері екології	Завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади
Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (Розпорядження КМУ)⁵	
1.Зменшення рівня промислового забруднення	1.2.2. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу 1.2.3. Енергетична самодостатність громади
2.Створення ефективної системи хімічної безпеки	-
3.Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
4.Досягнення “доброго” екологічного стану вод	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
5.Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації
6.Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами	-
7.Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
8.Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
9.Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	1.2.2. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу
10.Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях	-
11.Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	-
12.Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Водна стратегія України на період до 2050 року (Розпорядження КМУ)⁶	
Ціль 1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Ціль 2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Ціль 3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Державна стратегія управління лісами України до 2035 року (Розпорядження КМУ)⁷	
1. Ефективне управління лісами	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Розробка комплексного плану просторового розвитку)
2. Забезпечення екологічної стійкості	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
3. Забезпечення вагомого внеску лісів в розвиток економіки	1.2.2. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади
4. Рекреація та відкрите суспільство	Оперативна ціль 1.3. Привабливий туристичний простір
5. Дослідження та освіта	-
Енергетична стратегія України до 2050 року (Розпорядження КМУ)⁸	
1. Досягнення максимального рівня кліматичної нейтральності,	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (проекти, які стосуються використання сонячної енергії)

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text>

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text>

⁹ Текст Стратегії відсутній на урядовому порталі «Законодавство України», стратегічні цілі наводяться на основі даних офіційного веб-сайту Міністерства енергетики України <https://mev.gov.ua/reforma/enerhetychna-stratehiya>

2. Максимальне скорочення використання вугілля в енергетичному секторі	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 1.2.2. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади (в частині декарбонізації місцевої економіки)
3. Оновлення та модернізація енергетичної інфраструктури	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
4. Підвищення ефективності використання ресурсів в енергетичному секторі	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (енергоощадні заходи, використання сонячної енергії, модернізація вуличного освітлення)
5. Всебічна інтеграція з ринками Європейського Союзу та ефективне функціонування внутрішніх ринків	-
6. Забезпечення енергетичного сектору власними ресурсами з урахуванням економічної доцільності	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
7. Розвиток альтернативних джерел енергії, нових продуктів та інноваційних рішень в енергетичному секторі	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (Розпорядження КМУ)¹⁰	
Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення 1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Розробка комплексного плану просторового розвитку)
Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Розробка комплексного плану просторового розвитку) 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року (Розпорядження КМУ)¹¹	
1. Декарбонізація	1.2.3. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади (в частині декарбонізації) 1.2.3. Енергетична самодостатність громади
2. Енергоефективність	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
3. Енергетична безпека	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
4. Внутрішній енергетичний ринок	-
5. Дослідження, інновації та конкурентоспроможність	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (Розпорядження КМУ)¹²	
1. Перехід до енергосистеми, яка передбачає використання джерел енергії з низьким вмістом вуглецю, розробку джерел чистої електричної та теплової енергії, підвищення енергоефективності й енергозбереження в усіх секторах економіки та на об'єктах житлово-комунальної інфраструктури, стимулювання використання альтернативних нафтопродуктам моторних палив, у тому числі для вантажних і пасажирських перевезень завдяки більш екологічно чистим видам транспорту.	1.2.3. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади (в частині декарбонізації) 1.2.3. Енергетична самодостатність громади
2. Збільшення обсягів поглинання й утримання вуглецю шляхом застосування кращих практик ведення сільського та лісового господарства, адаптованих до зміни клімату	1.2.2. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу
3. Скорочення викидів ПГ, таких як метан та закис азоту (N ₂ O), пов'язаних переважно з виробництвом викопного палива, сільським господарством і відходами.	1.2.3. Енергетична самодостатність громади

На обласному рівні рішенням Львівської обласної ради від 23 лютого 2021 року №72 затверджено Програму охорони навколишнього природного середовища на 2021 – 2025 роки¹³ та Комплексну програму підвищення енергоефективності, енергозбереження та розвитку відновлюваної енергетики у

¹⁰ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnogo-planu-dij-z-ohoroni-navkolishnogo-prirodnogo-seredovishcha-na-period-do-2025-roku-i210421-443>

¹¹ <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=17f558a7-b4b4-42ca-b662-2811f42d4a33&title=NatsionalniiPlanZEnergetikiTaKlimatuNaPeriodDo2030-Roku>

¹² https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/LEDS_ua_last.pdf

¹³ <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv>

Львівській області на 2021 – 2025 роки¹⁴. Завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади узгоджуються із 7 із 10 завдань обласної Програми охорони навколишнього природного середовища (крім завдання 5. 5) вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових, промислових і небезпечних відходів, 8. розвиток та поглиблення міжнародного співробітництва в природоохоронній сфері та 10. забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків. – на території громади відсутні такі об'єкти) та із 6 із 8 завдань обласної програми підвищення енергоефективності, енергозбереження та розвитку відновлюваної енергетики у Львівській області на 2021 – 2025 роки (крім завдання 5. Співфінансування проєктів та 7. Підтримка органів місцевого самоврядування в забезпеченні сталого енергетичного розвитку). (Таблиця 1.6).

Таблиця 1.6. Узгодження завдань Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади із завданнями обласних програм у сфері екології та енергоефективності

Завдання обласної Програми охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки	Завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади
1) розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття;	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Розробка комплексного плану просторового розвитку)
2) формування екологічної свідомості населення;	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
3) організація системи моніторингу довкілля;	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
4) зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти, а також поліпшення екологічного стану поверхневих вод басейнів рік Дністер, Західний Буг, Сян, Дніпро та ін.;	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
5) вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових, промислових і небезпечних відходів;	-
6) охорона і раціональне використання земель;	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Розробка комплексного плану просторового розвитку) 1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу
7) охорона атмосферного повітря;	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
8) розвиток та поглиблення міжнародного співробітництва в природоохоронній сфері;	-
9) стабілізація екологічної рівноваги внаслідок діяльності гірничо-хімічних підприємств Львівщини;	1.2.3. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади (в частині декарбонізації) 1.2.3. Енергетична самодостатність громади
10) забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків.	-
Завдання Комплексної програми підвищення енергоефективності, енергозбереження та розвитку відновлюваної енергетики у Львівській області на 2021 – 2025 роки	Завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади
1. Підвищення енергоефективності в індивідуальному житловому фонді області	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (розвиток сонячної енергетики)
2. Підвищення енергоефективності в багатоквартирному житловому фонді області	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (розвиток сонячної енергетики)
3. Стимулювання населення до використання відновлюваних джерел енергії	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (розвиток сонячної енергетики)
4. Підвищення енергоефективності в бюджетних установах області	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (Термомодернізація Центру культури і дозвілля)
5. Співфінансування проєктів	
6. Підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваної енергетики суб'єктами підприємницької діяльності	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (розвиток сонячної енергетики, підключення енергоустановок)
7. Підтримка органів місцевого самоврядування в забезпеченні сталого енергетичного розвитку	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (модернізація вуличного освітлення))
8. Популяризація енергоефективності та відновлюваної енергетики	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (розвиток сонячної енергетики)

¹⁴ <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv>

Таким чином стратегічні та операційні цілі, а також завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади узгоджуються із всіма стратегічними та планувальними документами національного та регіонального рівня у сфері збереження та захисту довкілля, енергоефективності та сталого енергетичного розвитку, низьковуглецевого розвитку та декарбонізації.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Белзька міська територіальна громада Шептицького району Львівської області утворена відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 718-р, в рамках адміністративно-територіальної реформи, з адміністративним центром у м. Белз. Громада розташована у північно-західній частині Львівської області, її площа становить 464,50 км² та складає 15,5% площі Шептицького району, 2,13% площі Львівської області. Утворена територіальна громада навколо адміністративного центру – міста Белз, що розміщений на відстані 19 км від районного центру м. Шептицький та на відстані 73 км від обласного центру м. Львів. Відстань від центру громади до пунктів перетину українсько-польського кордону становить: «Угринів – Долгобичув» – 36 км, «Рава-Руська – Гребенне» – 46 км. Белзька територіальна громада межує на півночі з Сокальською, на південному заході з Рава-Руською, на півдні з Великомошівською, на сході з Червоноградською (з центром у м. Шептицький) територіальними громадами Львівської області. На крайньому заході громади проходить україно-польський кордон.

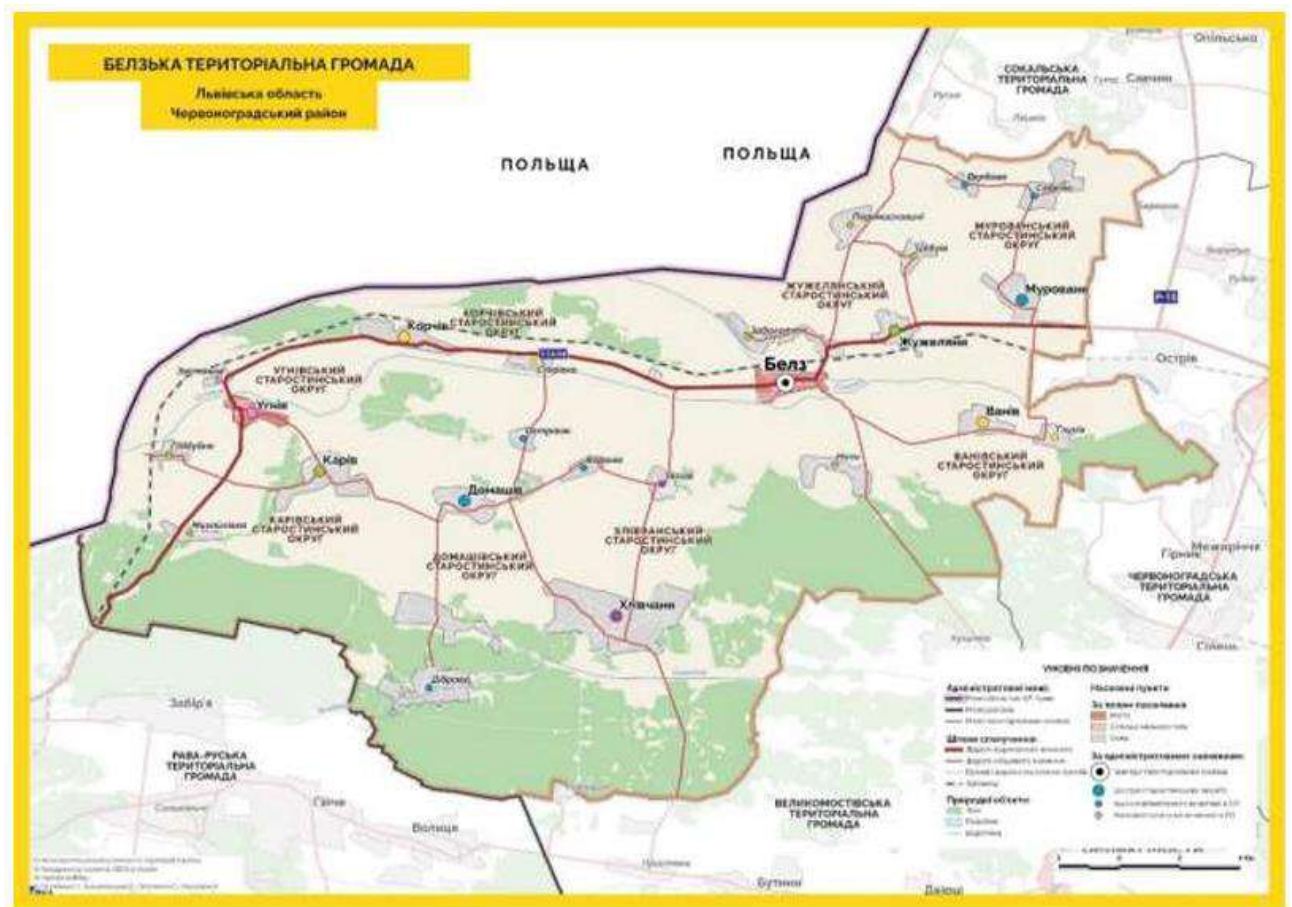

Рис. 2.1. Картографічна схема Белзької міської територіальної громади Львівської області¹⁵

Белзька міська територіальна громада також має промислову спеціалізацію та орієнтована на вугледобування. Бюджетоутворюючим підприємством та основним роботодавцем у громаді є ВП «Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля», яке сплачує 81% податків серед усіх суб'єктів господарювання (за винятком бюджетних установ) та забезпечує робочі місця для тисячі жителів. Переробна промисловість у громаді не розвинута на достатньому рівні, натомість сільське господарство є однією з провідних і перспективних галузей економіки у громаді.

¹⁵ Джерело: <https://atu.decentralization.gov.ua/>

2.1. Природні умови та ресурсний потенціал території громади

Ландшафтні особливості рельєфу

В геоморфологічному відношенні територія Белзької громади віднесена до фізико-географічної області Малеого Полісся. Поверхня місцевості являє слабо хвилясту терасову рівнину. Найнижчі висоти (198–201 м), приурочені до заплавів річок. Найвищі абсолютні висоти (до 210 м) спостерігаються в межах плоских ділянок надзаплавної тераси. Рельєф становить слабо хвилясту рівнину. У центральній частині Малеого Полісся поширена майже плоска поверхня з ледь вираженою хвилястістю і локальними перевищеннями 3-10 м. Річки тут течуть у слабо виражених долинах, а на межиріччях багато майже безстічних заболочених знижень. Вододіли виражені дуже слабо і лише в окремих випадках (р. Болотня) простягаються виразними прямолінійними пасмами. Дуже цікавими формами рельєфу є дюни, які розташовані поодинокі групами чи ланцюгами. Дюни мають відносні висоти 5-10-15 м (до 25 м), а крутизна їх схилів – 3-7-15 градусів. Смуга Малеого Полісся, де дюни є характерним елементом рельєфу території простягаються від державного західного кордону (між м. Угнів і Рава Руська) до східних меж області. На топографічних картах цю смугу можна виділити за скупченням зелених плям лісів, які є індикатором піщаних відкладів і разом з ними – дюн. Північна частина Малеого Полісся – припіднята і слабо хвиляста. Особливо виразно це проявляється (перед Волинською височиною) смугі – біля сіл Карів, Домашів, м.Белз, де близько до поверхні виходять мергелі. Подібна ситуація спостерігається і з південного боку Малеого Полісся, де відклади мергелю знову близькі до поверхні. На території Белзької громади знаходяться значні земельні, водні та лісові ресурси, що можуть використовуватися як для господарської діяльності, так і для рекреації населення.

Частину Малеого Полісся (зокрема, територія Белзької громади) займає Надбужанська котловина тектонічно-ерозійного походження. Південна частина котловини є мореново-зандровою або зандровою рівниною, місцями вкриті сосновими лісами. Південно-західна частина складається з плоских, паралельно розташованих пасем крейдяних горбів, вкритих переважно лесом та відділених один від одного широкими заболоченими долинами.

Важливою складовою ландшафтної особливості рельєфу громади є наявність вугільної шахти та терикону при ній.

Клімат

Клімат громади помірно-континентальний, вологий. Для зимового періоду характерна похмура погода, тумани та відлиги. Найхолодніші місяці – січень із середньомісячною температурою повітря – 4 С. Абсолютна мінімальна температура повітря, як правило, у січні - лютому і становить – 24оС, середня температура найбільш холодної п'ятиденки – 20оС. Середня температура опалювального сезону становить – 0,2оС, а його тривалість 191 доба. Глибина промерзання ґрунту досягає 80 см, максимально - 108 см. Найтепліший місяць - липень із середньомісячною температурою повітря +28оС. Абсолютна максимальна температура повітря становить +36оС. Сума атмосферних опадів за рік в середньому складає 610 мм. Основна кількість опадів (~75 %) випадає в теплий період року. Переважаючими напрямками вітру є: взимку – західні і південно-західні, влітку – західні і північно-західні.

Стан атмосферного повітря

Екологічна ситуація у Шептицькому районі є однією з найважчих на Львівщині, що викликано техногенним впливом на навколишнє середовище таких галузей промисловості, як вугледобувна, вуглезбагачувальна та хімічна. Велика частина земель району зайнята відходами вугледобутку (териконами), що зумовлює необхідність рекультивації земель, зокрема шляхом озеленення териконів. Причинами надмірних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є: повільне впровадження пилогазоочисного обладнання на підприємствах енергетики, на яких використовується в якості палива – природне вугілля. Залишається гострою проблема недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутністю ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок. Крім того, гострою проблемою у сфері охорони атмосферного повітря є використання застарілих технологій виробництва теплової енергії для обігріву житлових приміщень,

що спричиняє негативний вплив на стан довкілля та здоров'я населення, а також викидів від автомобільного транспорту який проїжджає через громаду. Найбільш вразливою складовою, що зазнає негативного впливу викидів в громаді є присутність на території вуглевидобувного підприємства. Найбільш прийнятним способом вирішення зазначеної проблеми є використання програмно-цільового підходу.

Джерелами неконтрольованих викидів в атмосферне повітря парникових газів та інших небезпечних речовин є тліючі терикони (сірчана кислота, вуглекислота, двоокис азоту, сірководень, вуглеводні, аміак, оксид вуглецю тощо), температура яких усередині може сягати 1200°C. Крім того, токсичний пил з териконів розноситься на десятки кілометрів вітровою ерозією, забруднюючи атмосферне повітря навколишніх населених пунктів.

Радіаційний стан довкілля

На території Шептицького району наявні два пости контролю радіаційного стану довкілля – у м. Шептицький та селищі Добротвір. Упродовж I півріччя 2024 р. показник радіаційного стану у зонах спостереження коливався у межах 120 нЗв/год, що є допустимим рівнем для життєдіяльності населення.

Корисні копалини

Природними ресурсами Белзької громади є сільськогосподарські землі, вода, кам'яне вугілля, торф та глина.

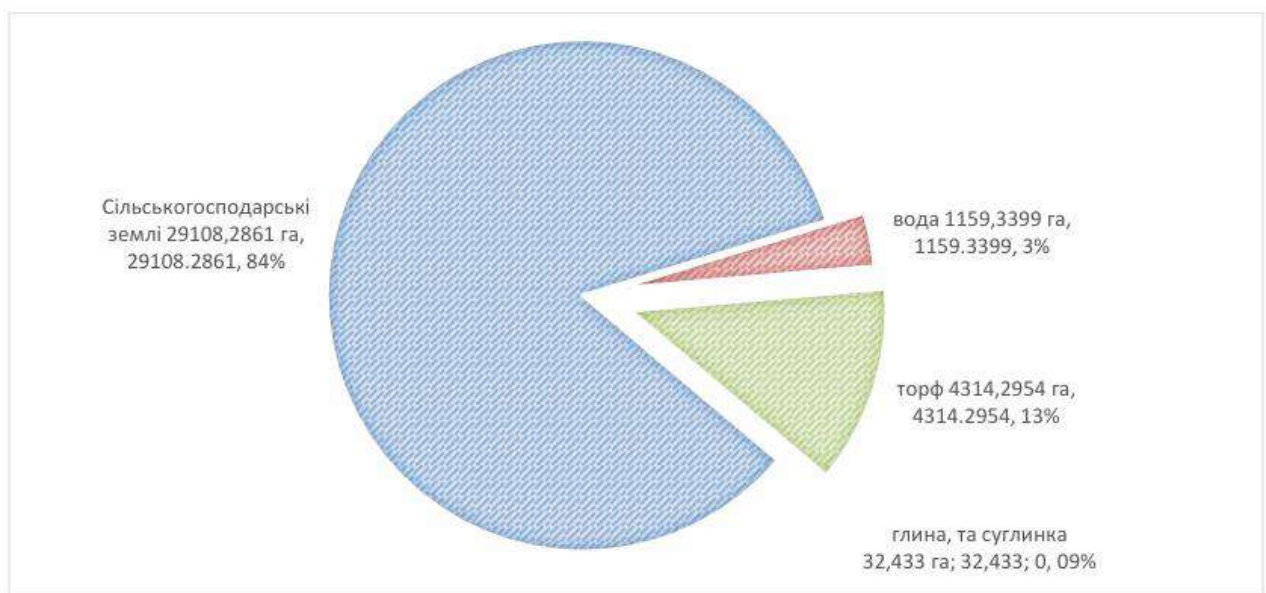

Рис. 2.2. Структура земельного фонду громади

На території громади знаходяться значні поклади кам'яного вугілля. Розміщені Тяглівське та Любельське родовища Південно-західного вугленосного району Львівсько-волинського басейну. За даними Інституту геологічних наук НАН України глибина залягання вугільних пластів більшість запасів вугілля на Тяглівському і Любельському родовищах відноситься до групи 600–900 м. Багато прогнозних ресурсів вугілля в межах Любельського родовища (66,6 %) відповідає групі 900–1200 м. За потужністю вугільних пластів більшість балансових і забалансових запасів на Тяглівському родовищі належить до груп 0,61–0,80; 0,81–1,00 м, а на Любельському родовищі – до груп 0,81–1,00; 1,01–1,20; 1,21–1,50 та понад 1,5 м. Прогнозні ресурси вугілля в межах Любельського родовища превалюють в групі 0,81–1,00 м. За величиною зольності 50 % балансових і забалансових запасів вугілля на Тяглівському родовищі відноситься до груп середньозольного і зольного вугілля; на Любельському родовищі більшість запасів вугілля (66,4 %) відповідає групі середньозольного вугілля, а прогнозні ресурси – групам середньозольного (43,1 %) і зольного (53,1 %) вугілля. За вмістом масової частки сірки на Тяглівському родовищі переважають балансові і забалансові запаси багатосірчастого вугілля, а кількість сірчастого, малосірчастого і середньосірчастого вугілля знаходиться в рівних

співвідношеннях. На Любельському родовищі майже в рівних кількостях розповсюджене багатосірчисте і малосірчисте вугілля. Серед прогнозних ресурсів у межах родовища домінує група багатосірчистого вугілля. Вугільні пласти в межах Тягівського і Любельського родовищ відрізняються від аналогічних у промисловій частині басейну більшою потужністю і площею розповсюдження. Спостерігається збільшення глибин залягання пластів на 15–300 м. Вугілля родовищ Південно-Західного вугленосного району має вищу якість і найменшу зольність. За марочним складом вугілля на Тягівському родовищі переважають технологічні групи Г, ГЖ і Ж; при цьому доведено, що газове вугілля придатне для коксування. На Любельському родовищі превалюють групи Ж, КЖ і К. Коксівне вугілля складає майже половину запасів родовища. Запаси і ресурси вугілля в районі оцінюються в понад 2 млрд т, що вдвічі перевищує залишкові запаси промислової частини басейну. ВП «Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля» видобуває вугілля, що належить до марки Г(Г2). Промислові запаси вугілля станом на 01.01.2021 року становлять 38 742 тис. т. Вугілля залягає на глибині 315 до 535 м. На північ від с. Перемисловичі здійснюється видобуток суглинків і глини з Родовища-Перемисловицького на загальній площі 32,433 га. Наявність торфових ресурсів Белзької громади представлене такими напрямками їхнього використання: 1. Сільськогосподарське використання – використання поверхні торфового родовища як пасовища та сіножаті. 2. Промислове використання – добування торфу і використання його якісної хімічної сировини для промисловості, добрива у сільському господарстві, палива для побутових потреб, лікувального природного ресурсу (пелоїди). Торф – це органічна гірська порода, що утримує не більше 50 % мінеральних речовин, утворена внаслідок відмирання й неповного розпаду болотних рослин за умов надмірної вологості й недостатнього доступу повітря. Малорозкладений торф – це цінна підстилка для худоби і птиці, з якої пізніше шляхом компостування отримують торфогній. Крім того, торф слугує цінною хімічною сировиною для виробництва етилового спирту, гумінових кислот, фурфуролу, воску, кормових дріжджів тощо. У межах Белзької громади розміщено 135,3654 га земель з торфами промислового призначення, та 4 178,93 га - сільськогосподарського призначення.

Грунтово-земельний фонд

Найбільш поширеними на території Белзької громади є чорноземи опідзолені та сірі опідзолені ґрунти, а також дерново-підзолисті, лучно-болотні та торфово-болотні ґрунти, ефективне використання яких вимагає розумної меліорації. Чорноземи та сірі опідзолені ґрунти трапляються на підвищених ділянках рельєфу є найбільш родючими і зайняті здебільшого під ріллям. Незважаючи на досить високу природну родючість, ці ґрунти потребують удобрення. На щільних карбонатних породах утворилися чорноземи мало-гумусні і чорноземно-лучні ґрунти. Вони утворилися на продуктах вивітрювання крейдяних порід і багаті на кальцій. Кількість гумусу в них відносно невелика – 3,5-4,2 %. Чорноземно-лучні ґрунти утворилися під трав'яною рослинністю в умовах неглибокого залягання підґрунтових вод. Мають добру структуру і високу родючість. Вміст гумусу – 5-6 %. Дерново-підзолисті ґрунти характеризуються найменшою родючістю. Це здебільшого ґрунти, що утворилися на пісках, глинисто-піщаних породах. Наявність у ґрунтовій породі піску обумовлює велику водопроникність цих ґрунтів і рослинам, незважаючи на велику кількість опадів у місцях, де підґрунтові води залягають на глибині понад 2,5 м, не вистачає вологості. Якщо ж підґрунтові води залягають на незначній глибині, не більше 1 м, то рослини отримують надмірну вологу. Слабопідзолисті ґрунти бідні на поживні речовини, менш розорені і на них передусім ростуть соснові ліси. Ці ґрунти мають незначну кількість гумусу (0,2–0,5 %), тому вони бідні на азот, а вміст фосфатів також недостатній. Болотні ґрунти утворилися під болотною рослинністю в умовах надмірного зволоження. Верхній шар болотних ґрунтів містить велику кількість органічних речовин (5–3 %). Товщина шару торфу може становити 0,5–5 м і більше. Болотні ґрунти бідні на фосфор і калій, але багаті на азот, мають підвищену кислотність. Загальна площа земель Белзької територіальної громади становить 46 602,91 га. У таблиці 2.3. наведена інформація щодо видів та кількості земель громади.

Таблиця 2.1. Структура земельного фонду громади

Види земель	Площа, га
Сільськогосподарські угіддя	29 108,2861
У тому числі:	
Сіножаті	8 417,5895
Пасовища	5 512,1791

Рілля	15 055,0575
Багаторічні насадження	123,4600
Житловий фонд	403,4289
Лісогосподарські землі	12 871,9848
Промислові	135,3654
Водний фонд	1 159,3399
Інші	2 924,5049
ВСЬОГО:	46 602,91

Землі сільськогосподарського призначення займають більшу частину території громади, що дає громаді, в комплексі з раціональним використанням, потужний сільськогосподарський потенціал. Орні землі сільськогосподарських угідь належать до земель середньої та високої якості. Даючи господарську оцінку основним ґрунтам Белзької громади, зазначимо, що вони родючі і придатні для вирощування багатьох сільськогосподарських культур (пшениця, ячмінь, цукрові буряки, льон, кукурудза, капуста, огірки, помідори, морква, цибуля). Для того, щоб отримати високі сталі врожаї, необхідно провести цілу низку заходів, пов'язаних з піднесенням культури землеробства, а саме: вапнування ґрунтів, яке знижує їхню кислотність, що є надмірною, періодичне угноєння їх торф'яно-гнійними компостами. Серед комплексних заходів вирішальне значення має удобрення достатньою кількістю органічних і мінеральних добрив. За останні десятиліття великий вплив на стан ґрунтів здійснило скорочення поголів'я худоби в селах, внесення органічних добрив в ґрунти, що значно скоротилося. Іншою значною проблемою, що веде до поступового виснаження ґрунтів є наявність значної кількості посівних площ під культури, що виносять із урожаєм значну кількість поживних речовин (ріпак, соняшник, кукурудза).

Лісові масиви

Шептицький район вкритий лісами та лісовими насадженнями нерівномірно. Ліси в районі займають площу 37,5 тис. га (19,6 % території району). Основними породами дерев є сосна (70 %), дуб (10 %), а також вільха, береза. За видовим складом ліси району розподіляються так: хвойні – 52% , твердолистяні – 29% , м'яколистяні – 19%. Серед дерев на території Белзької громади переважно ростуть сосна, вільха, береза, ялина, осика. Грабово-дубові ліси ростуть на опідзолених чорноземах, соснові – на піщаних дюнах і торфовищах. У грабово-дубових лісах підлісок багатий на ліщину, крушину, трав'яний покрив досить строкатий. Тут поряд з папороттю і хвощами багато квітів, серед яких – підсніжники, конвалія та ін. У хвойних лісах підлісок небагатий – це переважно мохи і лишайники (хвойний мох, оленячий лишайник, чебрець).

Господарську діяльність на території Белзької громади здійснюють такі лісогосподарські підприємства: Сокальське дочірнє лісогосподарське підприємство «Галсільліс», ДП «Жовківське лісове господарство», ДП «Рава-Руське лісове господарство». До складу ДП «Жовківське лісове господарство» входить Низівське лісництво, загальною площею 5 031 га. Територія лісництва розділена на 7 майстерських діляниць. Лісові масиви лісництва розташовані на території Волинсько-Подільської височини і за характером рельєфу є горбисто-рівнинного типу. Тривалість вегетаційного періоду 212 днів, середньорічна температура повітря +7,5°C, мінімальна -34°C. Пізні весняні заморозки можливі до 3-го травня, а ранні з 30-го жовтня. Середньорічна кількість опадів 645 мм. За час вегетаційного періоду випадає 80% опадів. Середня глибина промерзання ґрунту 35 см, максимальна 75 см. Постійний сніговий покрив встановлюється з 20 грудня. Сніг тане з 21 березня. Вітри переважають північно-західних і південно-західних напрямлень. Переважаючі типи ґрунтів: ясно сірі і темно сірі опідзолені, а також суглинкові ґрунти. Основні показники по лісовому фонду Низівського лісництва: переважаючі породи – сосна звичайна (1 989 га, або 46 %), вільха чорна (945 га , або 22 %), дуб звичайний (797 га, або 18 %), береза (206 га, або 5 %). Зустрічаються червонокнижні види – рослин (підсніжник білосніжний , журавлина дрібнопліда, спарасис кучерявий, вовчі ягоди). Частина ДП «Рава-Руське лісове господарство» охоплює території Белзької громади, а саме сюди входить Хлівчанське лісництво – 2 405 га, території лісів трьох старостинських округів: Карівського – 2 420 га, Хлівчанського – 3 757 га, Домашівського – 1 502 га. Розподіл площі лісів Хлівчанського лісництва за породним складом: сосна звичайна – 59 %, вільха чорна – 20 %, дуб звичайний – 10 %, береза повисла - 10%, інші породи - 1%. Переважаючі типи ґрунтів дерново-підзолисті, рідше сірі лісові і торф'яно-

болотні. За даними департаменту екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації у Белзькій громаді наявні наступні ботанічні пам'ятки природи: - ботанічна пам'ятка природи «Ясен Яна Павліковського» (точковий об'єкт); ботанічна пам'ятка природи «Дуб Спасителя» (точковий об'єкт). На території Белзької громади в межах земель постійного користування ДП "Рава-Руське лісове господарство", а саме Хлівчанського лісництва, виділено один об'єкт природно-заповідного фонду: ботанічний заказник загальнодержавного значення «Волицький» площею 150 га утворений 1978 року (Постановою Ради Міністрів УРСР від 03.08.1978 № 383). Положення про ботанічний заказник у новій редакції затверджено Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.11.2011 № 489.

Рослинний світ

Рослинний покрив Белзької громади є різноманітним і поєднує лісові масиви, лучну та болотну рослинність. Ліси займають значну частину території громади та представлені сосною, дубом, вільхою, березою, ялиною, осикою. У грабово-дубових лісах поширені ліщина, крушина, багатий трав'яний покрив з папоротями, хвощами, підсніжниками, конваліями та іншими видами. Хвойні ліси характеризуються менш розвиненим підліском, де трапляються мохи та лишайники (зокрема, олений лишайник, чебрець).

Частина лісів громади входить до Хлівчанського лісництва ДП «Рава-Руське лісове господарство», де переважають сосна звичайна (59%), вільха чорна (20%), дуб звичайний та береза (по 10%). Ґрунти тут переважно дерново-підзолисті та торф'яно-болотні.

На території громади охороняються унікальні об'єкти природно-заповідного фонду:

- ботанічний заказник загальнодержавного значення «Волицький» площею 150 га — мезотрофне болото з осоково-сфагновими угрупованнями, місце зростання журавлини дрібноплідної, росички круглолистої, валеріани лікарської. Болото виконує важливу функцію регуляції водного режиму території;
- ботанічні пам'ятки природи «Ясен Яна Павліковського» та «Дуб Спасителя».

Таким чином, флора Белзької громади поєднує як типові для Малого Полісся лісові екосистеми, так і рідкісні болотні угруповання, що мають важливе природоохоронне значення.

Тваринний світ

Фауна Белзької громади є різноманітною і відображає поєднання лісових, лучних та болотних екосистем, характерних для Малого Полісся.

У лісах мешкають косулі, дикі кабани, лисиці, зайці, білки, зустрічаються їжаки, куниці та дрібні гризуни. Болотні та прибережні угіддя є середовищем для численних земноводних і плазунів, а також для рідкісних видів, занесених до Червоної книги України.

Орнітофауна представлена як осілими, так і перелітними видами: жайворонки, сойки, дятли, солов'ї, зяблики, сови, а також водоплавні птахи — качки, чаплі, лиски. На заболочених ділянках трапляються журавлі, кулики та інші рідкісні птахи, що свідчить про важливе значення громади як території для збереження орнітофауни.

Особливу природоохоронну цінність має заказник «Волицький», який є місцем існування рідкісних видів флори й фауни та виконує функцію збереження біорізноманіття.

Водні ресурси

Практично вся територія Шептицького району в гідрологічному плані перебуває в межах водного басейну річки Вісла, а відтак Балтійського моря. Загальна гідромережа району створена річкою Західний Буг та її лівими притоками. Живлення річок району змішане, ґрунтово-снігово-дощове. Максимальне підняття рівнів води спостерігається під час весняної повені та літніх дощових паводків. Гідрологічна мережа у Шептицькому районі досить густа. По території Шептицького району протікає 19 річок та потоків, з них: 18 малих річок та 1 середня річка – Західний Буг, протяжність яких складає 384,0 км та 28 струмків довжиною 110,1 км. Площа прибережних смуг річок становить 2 090,0 га. На

балансі Шептицького управління водного господарства знаходиться 229,1 км річок, які виконують роль водоприймачів та магістральних каналів. Основною річкою, що протікає по території Шептицького району, є транскордонна річка Західний Буг, протяжність її по району складає 64 км.

Найбільші річки району це – Солокія (довжина 50 км), Рата (довжина 34 км), Болотня (довжина 34 км), Спасівка (довжина 25 км), Варяжанка (довжина 35 км), Желдець (довжина 20 км), Драганка (довжина 18 км), Красносілка (довжина 18 км), Білий Стік (довжина 12 км). Крім цього, в межах району знаходиться 72 ставки загальною площею водного дзеркала 243,2 гектари та об'ємом 2 872,1 тисяч м³, 45 водойм загальною площею 124,0 гектари та об'ємом 1 397,8 тис. м³, а також два водосховища: руслове водосховище на річці Західний Буг Сокальського заводу хімічного волокна з площею 868 га та об'ємом 11,05 млн м³; пойменне водосховище на річці Солокія Сокальського управління осушних систем, призначене для сезонного регулювання поверхневого стоку та зволоження торф'яних ґрунтів, із площею 136 га та об'ємом 5,68 млн м³. На території району поверхневий стік та регулювання водоповітряного режиму ґрунтів здійснюється системою міжгосподарських та господарських каналів, що об'єднані в 15 осушних систем загальною площею 51 962 га. Серед найбільших з них можна виділити Солокійську ОС площею 16,2 тис. га, Болотнянську ОС площею 10,3 тис. гектарів. Річкові води зони повсюдно гідрокарбонатно-кальцієві з середньою мінералізацією, що змінюється від 164 мг/дм³ у басейнах Ужа й Уборті до 354 мг/дм³ у басейні Десни без Сейму, Остра, Снову. Максимальна мінералізація (512 мг/дм³) спостерігається у водах Західного Бугу. Белзька громада має значні водні ресурси як поверхневих вод, що можуть використовуватися в рекреаційних та господарських цілях, так і підземних вод, що використовуються першу чергу для забезпечення населення питною водою. Як зазначалось вище, водні поверхні громади займають 2,49% загальної площі. В таблиці 2.2 наведена інформація щодо водних ресурсів громади.

Таблиця 2.2. Водні ресурси громади

Водні ресурси	Площа, га
Річки (природні водотоки)	215,4
Штучні водотоки	738,4
Озера, прибережні замкнуті водойми	29,5
Ставки	176,0
Всього	1159,3

Адміністративний центр м. Белз розташований на річках Солокії та Річиці – притоках Західного Бугу басейну Балтійського моря. Довжина Солокії 88 км (за іншими даними – 71 км), площа басейну 939 км². У межах України долина річки широка (до 2,5–3 км), з пологими схилами. Заплава часто заболочена, вкрита лучною рослинністю. Річище помірно звивисте, його ширина до м. Белза 12–15 м, глибина до 2,5 м, нижче Солокія розширюється до 30–35 м, глибина сягає 3,5–4 м. Похил річки 0,9 м/км. Воду використовують для наповнення штучних водойм, технічного водопостачання та меліорації. Річище Солокії здебільшого відрегульоване, на окремих ділянках обваловане. Річка протікає вздовж північно-східних схилів Розточчя і в межах Надбужанської котловини. Витоки розташовані на північний захід від міста Томашова (Польща), польсько-український кордон перетинає на захід від села Піддубного (біля міста Угнева), впадає в Західний Буг при південно-східній околиці міста Шептицький. На території Польщі Солокія тече з північного заходу на південний схід, біля кордону повертає під прямим кутом на північний схід. Перетнувши кордон, річка повертає на схід. Основна притока: Річиця (Жечиця) (ліва). Довжина р. Річиця 37 км (в межах України – 10 км), площа басейну 197 км² (в межах України – 23 км²). Річка типово рівнинна. Долина здебільшого широка (крім верхів'їв), поросла лучною рослинністю. Річище слабозвивисте, на значній протяжності випрямлене і каналізоване. Річиця бере початок на захід від села Верещиці (Польща). Тече на схід, у пониззі – на південний схід. Впадає до Солокії на схід від міста Белз. На території громади наявна водойма – річка Болотня та мережа меліоративних каналів. Річка Болотня довжиною 34 км має площу водозбірного басейну 252 км². Притоки – невеликі потічки, меліоративні канали. Витоки розташовані біля села Забір'я, колишнього Жовківського району (за іншими даними — на схід від села Михайлівки). Річка тече територією Надбужанської котловини із заходу на схід, у пониззі – на північний схід. Впадає в

ріку Рата в межах села Сільця. Долина широка, у багатьох місцях заболочена, що й відповідає назві річки. Ширина долини пересічно 4 км. Річище випрямлене (упродовж 25 км), завширшки в середньому 5 м. Глибина 0,6—1,1 м. Похил річки 0,7 м/км. На ріці споруджено кілька ставків. Якість води є поганою через потрапляння в неї стічних вод. Вода після доочистки може використовуватись на технологічні процеси виробництва. На території громади наявні 25 водних об'єктів (ставків), з них у оренді – 2. Основним водоносним горизонтом, який використовується для господарсько-питного водопостачання на території громади є верхньокрейдовий, в межах якого формуються основні ресурси прісних підземних вод. Місто Белз має централізоване водопостачання. Комунальне підприємство «ЖКГ м. Белз» видобуває питні води із свердловин підземного горизонту в басейні річки Солокія (лівий берег). Водозабір представлений двома свердловинами: 1 робоча, 1 резервна. Загалом джерелом водопостачання в усій громаді є індивідуальні колодязі. Екологічний стан водних ресурсів Белзької громади задовільний, але залежить від різноманітних факторів, які тісно пов'язані, а саме: стан ґрунтів, атмосфери, господарська діяльність, відсутність контролю за прибережними захисними смугами і водоохоронними зонами, а також їх недодержання, насамперед в населених пунктах. На території Белзької громади відсутні підприємства хімічної промисловості, що мали б значний вплив на поверхневі та підземні води. Ставки, штучні водотоки, озера, прибережні замкнуті водойми складають 81,4% від загальної водної поверхні громади. Значною проблемою є необлаштованість водоохоронних зон та прибережних захисних смуг. Якість води в р. Болотня є поганою через потрапляння в неї стічних вод. Вода після доочистки може використовуватись на технологічні процеси виробництва. За даними Басейнового управління водних ресурсів річок Західного Бугу та Сяну Державного агентства водних ресурсів України на території Белзької громади моніторинг якості води не проводиться.

Природоохоронні території, стан біорізноманіття, рослинний і тваринний світ

Шептицький район вкритий лісами та лісовими насадженнями нерівномірно. Ліси в районі займають площу 37,5 тис. га (19,6 % території району). Основними породами дерев є сосна (70 %), дуб (10 %), а також вільха, береза. За видовим складом ліси району розподіляються так: хвойні – 52% , твердолистяні – 29% , м'яколистяні – 19%. Серед дерев на території Белзької громади переважно ростуть сосна, вільха, береза, ялина, осика. Грабово-дубові ліси ростуть на опідзолених чорноземах, соснові – на піщаних дюнах і торфовищах. У грабово-дубових лісах підлісок багатий на ліщину, крушину, трав'яний покрив досить строкатий. Тут поряд з папороттю і хвощами багато квітів, серед яких – підсніжники, конвалія та ін. У хвойних лісах підлісок небагатий – це переважно мохи і лишайники (хвойний мох, оленячий лишайник, чебрець). Привабливий природний рекреаційний потенціал громади представлений кліматичними, водними та лісовими ресурсами. Нагляд за станом лісів здійснюють лісництва (Низівське, Хлівчанське). За даними департаменту екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації у Белзькій громаді наявні наступні ботанічні пам'ятки природи: - ботанічна пам'ятка природи «Ясен Яна Павліковського» (точковий об'єкт); ботанічна пам'ятка природи «Дуб Спасителя» (точковий об'єкт). На території Белзької громади в межах земель постійного користування ДП "Рава Руське лісове господарство", а саме Хлівчанського лісництва, виділено один об'єкт природно-заповідного фонду: ботанічний заказник загальнодержавного значення «Волицький» площею 150 га утворений 1978 року (Постановою Ради Міністрів УРСР від 03.08.1978 № 383). Положення про ботанічний заказник у новій редакції затверджено Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.11.2011 № 489. Велике значення у формуванні рослинності Белзької громади належить діяльності людини, яка винищує одні рослини і звільнені площі використовує для культивування інших (наприклад, чагарники, луки використовуються під сади і городи). Лучна рослинність майже винищена, оскільки площі майже всі розорені. В умовах сучасності, для здорового активного відпочинку все більшої популярності набуває велосипедний, пішохідний, водний, зелений, сільськогосподарський туризм. Затишний сімейний відпочинок подалі від галасливого міста, цілюще повітря може запропонувати туристам Белзька земля. Проте на сьогодні у громаді відсутня рекреаційна та туристична інфраструктура.

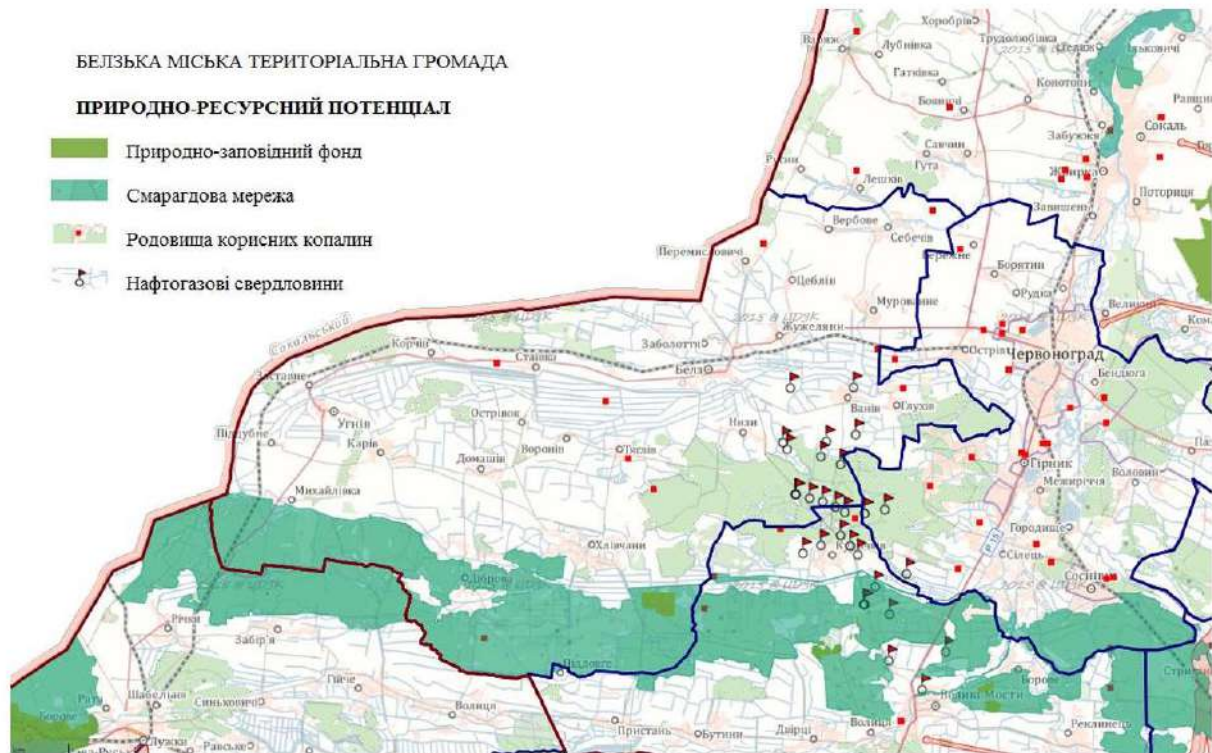

Рис. 2.3. Смарагдова мережа на території громади

2.2. Стан навколишнього природного середовища

Стан рельєфу і ландшафту

Територія Белзької громади належить до Малого Полісся, що характеризується слабо хвилястою рівниною з переважно низинним рельєфом. Перепади висот незначні — від 198–201 м у заплавах річок до 210 м на плоских ділянках надзаплавних терас. Такий рельєф є сприятливим для ведення сільського господарства, проте має і свої вразливості. Основні особливості:

- Заболочені зниження між річковими долинами виконують функцію природних акумуляторів води, але є потенційно небезпечними з точки зору підтоплень.
- Слабка вираженість вододілів ускладнює організацію стоку поверхневих вод, що може призводити до застою води та заболочування.
- Наявність піщаних дюн (висотою до 25 м) створює унікальні ландшафтні комплекси, але ці ділянки є вразливими до ерозійних процесів і потребують особливого підходу при використанні земель.
- Загалом поверхня рівнинна, з незначними коливаннями, що з одного боку полегшує освоєння території, а з іншого — робить її більш чутливою до впливу меліорації та змін кліматичних умов.
- Аналітична оцінка:
 - Рельєф громади не має різких коливань, тому ризики зсувів та значних ерозійних процесів є низькими.
 - Основні екологічні виклики пов'язані з підтопленнями і заболочуванням низинних ділянок, особливо в зонах безстічних знижень та поблизу річок.
 - Збереження природних болотних угідь є важливим для підтримки гідрологічного режиму та біорізноманіття, а їх осушення чи надмірне господарське освоєння може погіршити стан довкілля.

- Піщані дюни та слабо закріплені ґрунти є чутливими до вітрової ерозії, тому тут необхідно впроваджувати заходи зі збереження рослинного покриву.

Забруднення атмосферного повітря

Екологічна ситуація в Шептицькому районі є однією з найважчих на Львівщині, що викликано техногенним впливом на навколишнє середовище таких галузей промисловості, як вуглевидобувна, вуглезбагачувальна та хімічна.

Велика частина земель району зайнята відходами вуглевидобутку (териконами), що зумовлює необхідність рекультивації земель, зокрема шляхом озеленення териконів.

Причинами надмірних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є: повільне впровадження пилогазоочисного обладнання на підприємствах енергетики, на яких використовується в якості палива – природне вугілля.

Залишається гострою проблема недотриманням підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутністю ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок.

Крім того, гострою проблемою у сфері охорони атмосферного повітря є використання застарілих технологій виробництва теплової енергії для обігріву житлових приміщень, що спричиняє негативний вплив на стан довкілля та здоров'я населення, а також викидів від автомобільного транспорту який проїжджає через громаду.

Найбільш вразливою складовою, що зазнає негативного впливу викидів в громаді є присутність на території вуглевидобувного підприємства. Найбільш прийнятним способом вирішення зазначеної проблеми є використання програмно-цільового підходу.

За даними Департаменту екології та природних ресурсів Львівської облдержадміністрації, за рейтингом викидів в атмосферне повітря, складеним Міндовкіллям України, підготовано рейтинг «ТОП-100 найбільших підприємств-забруднювачів». Його сформовано на підставі даних офіційної статистики за результатами поданої суб'єктами господарювання звітності про обсяги скидів, викидів та утворення відходів.

Відповідно рейтингу на території Львівської області знаходяться 4 суб'єкти господарювання – найбільших підприємств-забруднювачі повітря. Серед них ВП «Шахта «Степова» (№10) ДП «Львіввугілля», що знаходиться на території Белзької громади.

Таблиця 2.4. Основні забруднювачі атмосферного повітря Львівської області

Назва підприємства	Всього викидів, тис. тонн				
	2018	2019	2020	2021	2022
Всього викидів, в тому числі:	192,927	173,659	148,044	158,682	
Автотранспорт	86,184	84,794	72,053	83,600	
Стационарні джерела, в тому числі:	106,742	88,865	76,013	75,082	77,500
Доброутвірська ТЕС	43,693	32,214	29,625	26,927	32,246
Шахти, у тому числі:	34,383	33,407	28,840	30,404	26,852
Шахта «Степова» №10	12,825	12,307	7,555	8,765	6,412
Шахта «Лісова» №6	6,209	6,106	6,173	6,284	6,072
Шахта «Межирічанська» №3	5,910	5,921	5,851	5,795	5,784
Шахта «Великомостівська» №1	4,332	4,313	4,101	4,124	4,226
Шахта «Шептицька» №2	3,566	3,245	3,651	3,927	3,014
Шахта «Відродження» №4	1,541	1,515	1,509	1,509	1,149
Шахта «Надія»	1,828	1,445	0,666	0,093	0,195

Обсяг викидів в атмосферне повітря найбільшим підприємством громади ВП «Шахта «Степова» (№10) ДП «Львіввугілля» з кожним роком зменшується. Проте шахта залишається з найбільшим обсягом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в порівнянні з іншими вуглевидобувними підприємствами області.

Обсяги викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря від підприємств, установ та організацій Львівської області визначається шляхом проведення інвентаризації стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пилогазоочисного обладнання на підприємствах-суб'єктах господарювання області.

В Белзькій громаді, де розташоване поле шахти «Степова» (№10), спостерігаються обсяги викидів в атмосферне повітря. Проте з кожним роком рівень викидів зменшується.

В загальному об'ємі шкідливих викидів у повітря в межах Белзької громади значна кількість припадає на пересувні джерела забруднення: автотранспорт, техніка сільськогосподарського призначення, а також від використання палива на побутові потреби в домогосподарствах.

Стан водних ресурсів

Екологічний стан водних ресурсів Белзької громади задовільний, але залежить від різноманітних факторів, які тісно пов'язані, а саме: стан ґрунтів, атмосфери, господарська діяльність, відсутність контролю за прибережними захисними смугами і водоохоронними зонами, а також їх недодержання, насамперед в населених пунктах. На території Белзької громади відсутні підприємства хімічної промисловості, що мали б значний вплив на поверхневі та підземні води.

Ставки, штучні водотоки, озера, прибережні замкнуті водойми складають 81,4% від загальної водної поверхні громади. Значною проблемою є необлаштованість водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

Якість води в р. Болотня є поганою через потрапляння в неї стічних вод. Вода після доочистки може використовуватись на технологічні процеси виробництва.

За даними Басейнового управління водних ресурсів річок Західного Бугу та Сяну Державного агентства водних ресурсів України на території Белзької громади моніторинг якості води не проводиться.

Забруднення ґрунтів

За останні десятиліття великий вплив на стан ґрунтів здійснило скорочення поголів'я худоби в селах, внесення органічних добрив в ґрунти, що значно скоротилося. Іншою значною проблемою, що веде до поступового виснаження ґрунтів є наявність значної кількості посівних площ під культури, що виносять із урожаєм значну кількість поживних речовин (ріпак, соняшник, кукурудза).

Управління відходами

Через відсутність значних сміттегенеруючих підприємств на території громади, основним джерелом утворення відходів є домогосподарства.

Місцем розміщення твердих побутових відходів жителів Белзької громади є сміттєзвалище розміром 1,5 га, розташоване в м. Белз.

Враховуючи недосконалість наявних статистичних даних, а також відсутність інформації по кількості та динаміці накопичення відходів на несанкціонованих сміттєзвалищах, для визначення кількості ТПВ, що продукує громада було проведено розрахунки на основі роботи КП «Белзкомунсервіс» В середньому підприємством здійснюється вивіз ТПВ обсягом до 300 т /рік.

Крім того, на території громади існує значна проблема накопичення побутових відходів на несанкціонованих сміттєзвалищах, які займають площі та є потенційними чинниками забруднення навколишнього середовища. Ця проблема корелюється із вирішенням питання забезпечення мешканців послугою централізованого збору відходів. На сьогодні централізованим збором сміття охоплено лише м. Белз. Підприємством придбано новий сміттевоз для збору та вивезення твердих побутових відходів, як наслідок територія охоплення з вивезення ТПВ збільшиться. На сьогодні підписано 693 договори з населенням на вивіз ТПВ.

Водопостачання та водовідведення

Основним водоносним горизонтом, який використовується для господарсько-питного водопостачання на території громади є верхньокрейдовий, в межах якого формуються основні ресурси

прісних підземних вод. У м.Белз та м. Угнів наявне централізоване водопостачання. Комунальне підприємство «Белзкомунсервіс» видобуває питні води із свердловин підземного горизонту в басейні річки Солокія (лівий берег). Водозабори представлені свердловинами: 2 робочі, 2 резервні у м.Белз та м.Угнів.

Екологічний стан водних ресурсів Белзької громади задовільний, але залежить від різноманітних факторів, які тісно пов'язані, а саме: стан ґрунтів, атмосфери, господарська діяльність, відсутність контролю за прибережними захисними смугами і водоохоронними зонами, а також їх недодержання, насамперед в населених пунктах. На території Белзької громади відсутні підприємства хімічної промисловості, що мали б значний вплив на поверхневі та підземні води.

Таблиця 2.5. Характеристика систем життєзабезпечення у Белзькій громаді

Водопостачання	Тип водопостачання	Централізоване
	Протяжність мереж водопостачання, км	14 (м.Белз)/ 6,8 (м.Угнів)
	Об'єм водопостачання, м3	42100 (м.Белз) / 3900 (м.Угнів)
	Якість водопостачання	задовільна
	Стан мереж водопостачання	задовільний
	Протяжність мереж водовідведення, км	-
	Споживання питної води, тис. м3 – всього, у тому числі:	46,0
	- населення	38,4(м.Белз) / 3,9 (м.Угнів)
	- підприємства	3,7 (м.Белз)
Водовідведення	Обсяг поточної каналізаційної системи , м.куб	-
Очисні споруди	Протяжність мереж каналізування, км	Немає
	Стан мереж каналізування	-
	Кількість очисних споруд	Немає
	Стан очисних споруд	-

До кінця 2026 року заплановано збудувати очисні споруди в м.Белз. Отримано фінансування по роєкту «Поліпшення якості природного середовища на прикордонній території Гміни Белжець та міста Белз» за Програмою Interreg NEXT Польща-Україна 2021-2027.

Здоров'я населення та інфраструктура закладів медицини

Станом на 2025 рік у Белзькій міській територіальній громаді проживає **14 446 осіб**, з них **7052 чоловіки та 7400 жінок**. Співвідношення статей є відносно збалансованим, проте жінок дещо більше, особливо у старших вікових групах.

Вікова структура населення:

- дітей віком **0–6 років** – 502 (255 хлопчиків і 247 дівчаток);
- дітей віком **7–14 років** – 830 (405 хлопчиків і 425 дівчаток);
- підлітків **15–17 років** – 486 (266 хлопців і 220 дівчат);
- молоді віком **18–26 років** – 1317 (653 юнаків і 664 дівчини);
- населення працездатного віку **27–59 років** – 7381 (3793 чоловіки і 3588 жінок);
- осіб старшого віку **60–89 років** – 3841 (1651 чоловік і 2190 жінок);
- довгожителів віком **90+ років** – 89 (23 чоловіки і 66 жінок).

Найбільші населені пункти громади:

- м. Белз – 2236 осіб,
- с. Хлівчани – 1867 осіб,

- с. Муроване – 1082 особи,
- м. Угнів – 879 осіб,
- с. Карів – 936 осіб,
- с. Домашів – 868 осіб,
- с. Ванів – 856 осіб.

Більшість сіл громади мають від 200 до 700 жителів, а найменшими за чисельністю є села Михайлівка (71 особа), Воронів (87 осіб) та Острівок (101 особа).

- Спостерігається **старіння населення** – частка людей віком 60+ становить майже 27% від загальної кількості.
- Кількість дітей (0–14 років) – близько 9% – є відносно низькою, що свідчить про демографічні виклики та потребу у заходах підтримки молодих сімей.
- Центрами тяжіння населення є місто Белз та великі села, які формують ядро громади.

Основні проблеми здоров'я населення:

- зростання кількості хронічних захворювань дихальної та серцево-судинної систем, що може бути пов'язане із забрудненням атмосферного повітря (викиди від автотранспорту, індивідуального опалення);
- високий рівень захворюваності на гострі респіраторні хвороби, у тому числі серед дітей;
- поширеність професійних захворювань серед працівників шахт та колишніх шахтарів;
- демографічні виклики — старіння населення та відтік молоді, що збільшує навантаження на систему охорони здоров'я.

Медична інфраструктура громади включає:

- амбулаторії загальної практики сімейної медицини у місті Белз та старостинських округах;
- фельдшерсько-акушерські пункти (ФАПи) у сільських населених пунктах;
- лікарню у місті Белз (стаціонарне відділення, поліклініка, денний стаціонар).

Мережа медичних закладів дозволяє забезпечити базовий рівень медичних послуг на території громади, проте існує потреба у:

- модернізації матеріально-технічної бази (обладнання, комп'ютеризація, медична техніка);
- поліпшенні кадрового забезпечення (залучення сімейних лікарів, вузьких спеціалістів);
- покращенні доступності медичних послуг для жителів віддалених сіл громади.

Таким чином, стан здоров'я населення Белзької громади має ряд викликів, пов'язаних з екологічною ситуацією та демографічними змінами, а інфраструктура медицини потребує подальшого оновлення й посилення кадрового потенціалу.

Охорона здоров'я

Медичне обслуговування населення громади здійснюють 18 лікувально-профілактичних закладів.

Белзька районна лікарня є відокремленим структурним підрозділом Комунального некомерційного підприємства «Сокальська районна лікарня» Сокальської міської ради, проектною потужністю 50 ліжок-місць. У лікарні наявне хоспісне відділення.

Первинну медичну допомогу надають 3 амбулаторії та 12 фельдшерських пунктів. Усі заклади є відокремленими структурними підрозділами Комунального некомерційного підприємства «Сокальська районна лікарня» Сокальської міської ради.

Пункт екстренної медичної допомоги є підрозділом Львівського обласного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф.

Белзька районна лікарня заснована у 1952р. Медичне обслуговування, яке надається лікарнею, зорієнтоване в таких напрямках: первинна та вторинна медична допомога, терапевтичне відділення, лабораторні дослідження.

Матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я Белзької громади потребує оновлення. Белзькій районній лікарні не вистачає сучасного та якісного рентгенапарату.

Відділення «Хоспіс» надає цілодобову паліативну допомогу, знаходиться в м. Угнів і входить до складу Белзької РЛ. В своєму розпорядженні відділення має двоповерховий цегляний будинок з цокольним приміщенням, окремо приміщення кухні, котельні, гаражів. Розташоване відділення на першому поверсі (другий поверх не задіяний). Палати чотиримісні, двомісні та одномісні. В закладі перебувають тяжкохворі з прогнозованим летальним наслідком, працює переважно середній та молодший медичний персонал, доступ до пацієнтів відкритий для родичів та друзів.

Стан інфраструктури

Транспортна й комунікаційна інфраструктура громади

Транспортне сполучення

Через Белзьку міську територіальну громаду проходить автомобільна дорога загального користування державного значення Т-14-04 Шептицький-Рава-Руська.

Відстань від адміністративного центру м. Белз до Львова – 73 км, до Рави-Руської – 46 км, до Великих Мостів – 20 км, до Шептицького – 19 км.

Перелік комунальних доріг, які проходять територією громади подано у таблиці 1 (додаток1)

Дороги які проходять територією Белзької територіальної громади:

1. Дорога державного значення Т-14-04 Шептицький-Рава-Руська 53,2км (знаходиться на балансі та в підпорядкуванні Служби автомобільних доріг у Львівській області)

2. Обласна дорога місцевого значення О-141605 Белз-Великі Мости 17,9км (на балансі департаменту дорожнього господарства Львівської ОДА)

3. Дороги загального користування місцевого значення (103,8 км км) (на балансі департаменту дорожнього господарства Львівської ОДА)

1	C141612	Варяж-Белз	14,6 км
2	C141613	Стаївка-Пристань (хлівчани-пристань)	21,7 км (8 км)
3	C141614	(Варяж-Белз)-Себечів-Муроване	8,6 км
4	C141618	Тягнів-Домашів-Діброва	13,5 км
5	C141619	Піддубне-(Шептицький-Рава-Руська)	2,9 км
6	C141620	Заставне-(Шептицький-Рава-Руська)	1,1 км
7	C141621	Заболоття-(Шептицький-Рава-Руська)	1,9 км
8	C141622	Низи-(Белз-Великі Мости)	2,5 км
9	C141623	Перемисловичі-Цеблів	1,6 км
10	C141644	Вербова-Жужеляни	5,5 км
11	C141648	Жовтневе-Белз	1,8 км
12	C141649	(Шептицький-Рава-Руська)-Хлівчани	8,9 км
13	C141601	Угнів-Домашів	8,1 км
14	C141602	Белз-Ванів-Острів	11,1 км
Всього			103,8 км

2. Відстань до кордону, відстань до залізничних пунктів пропуску

Відстань від центру громади м.Белз до пунктів перетину українсько-польського кордону становить: «Угринів – Долгобичув» – 39 км, «Рава-Руська – Гребенне» – 41,8 км.

Логістика та зв'язок та медіа

Львівська дирекція АТ «Укрпошта» є одним із найбільших регіональних представництв Національного оператора поштового зв'язку в Україні.

На території громади діють відділення та пересувні відділення поштового зв'язку, центром поштового зв'язку є м. Жовква.

Відділення обслуговують жителів Белзької територіальної громади (2 міста та 22 села) та надають поштові, логістичні та фінансові послуги.

Також у громаді діють відділення мережі служб доставки «Нова Пошта»

Зв'язок

В рамках надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості на території Белзької громади всі населені пункти та майже всі соціальні об'єкти підключено до швидкісного Інтернету.

Так, за даними Мінцифри (https://thedigital.gov.ua/bb_schools) у Белзькій громаді оптоволоконними лініями зв'язку підключені всі загальноосвітні навчальні заклади.

Щодо стану розвитку на території громади Інтернет-мереж- забезпечено доступ до швидкісного мобільного Інтернету у всіх 24 населених пунктах громади.

Щодо мереж сповіщення населення: використовується офіційний веб-сайт Белзької міської ради <http://belzrada.net.ua/> та Facebook-сторінка Белзької міської ради <https://www.facebook.com/Belz.rada>

На території Белзької громади здійснюють мовлення такі аналогові та цифрові загальнонаціональні, регіональні, місцеві телевізійні канали, які у стандартній якості можна приймати на ефірні антени домогосподарств громади:

«UA: Перший», «КІ», «К2», «Новий», «НТН», «Україна», «СТБ», «5 канал», «Прямий», «Рада», «Україна 24», «Еспресо tv», «Ентер Фільм», «Xsport», «2+2», «ZOOM», «Індиго tv», «К1», «НЛО. TV», «ТЕТ», «Піксель tv», «ПЛЮС ПЛЮС», «М1», «UA:КУЛЬТУРА», «МЕГА», «ZIK», «Кіноточка», «Суспільне».

Українські радіостанції, які ведуть мовлення на території громади в FM- діапазоні, та на середніх хвилях:

Радіостанції, які розташовані на території Шептицького району - «Радіо Сокаль», «Нео Радіо».

Автомобільний транспорт

Пасажирські автобусні перевезення

На території Белзької громади функціонують (формуються) 7 приміських маршрутів та 2 міжміські, на яких виконують перевезення 11 транспортних засобів. На маршруті № 293 «Шептицький АС – Цеблів» немає діючого перевізника. Вищезазначені маршрути обслуговують ТзДВ «Шептицьке АТП-14628», ТзОВ «Авто-Лайн», ТзОВ «Автосвіт», ТзОВ «Львівське АТП-14631».

Залізнична станція Белз – залізнична станція Львівської дирекції залізничних перевезень Львівської залізниці. Розташована на лінії Шептицький - Рава-Руська між станціями Шептицький 15 км та Угнів 22 км у с. Заболоття.

Станцію було відкрито 1887 року. Технічна характеристика: одна платформа та дві колії.

На даний час станція зачинена, але раніше тут здійснювався прийом та видача повагонних відправок вантажів, що допускаються для зберігання на відкритих майданчиках.

Житловий фонд

України є житлова. Досить актуально стоїть питання технічного стану житлового фонду громади та забезпечення якісних житлово-комунальних послуг.

У таблиці подано характеристику багатоквартирного житлового фонду Белзької громади у розрізі населених пунктів.

Таблиця 2.6. Характеристика багатоквартирного житлового фонду громади

Показник	
----------	--

Загальна кількість багатоквартирних будинків, од. в т.ч.	49
м. Белз	21
м. Угнів	24
с.Заболоття	2
с. Муроване	2
Загальна площа багатоквартирних будинків, тис. м²	9,716
м. Белз	4,500
м. Угнів	3,500
с.Заболоття	0,600
с. Муроване	1,116
Загальна кількість квартир у багатоквартирних будинках, од., в т.ч.	306
м. Белз	168
м. Угнів	100
с. Заболоття	12
с. Муроване	26
Кількість мешканців, осіб	698
м. Белз	336
м. Угнів	260
с.Заболоття	29
с. Муроване	73

Важливим напрямком розвитку багатоквартирного житлового фонду міської територіальної громади є удосконалення системи управління сферою утримання житлового фонду шляхом утворення сучасних замовників житлово-комунальних послуг у вигляді об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (далі – ОСББ).

ОСББ – юридична особа, яка створюється власниками для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання і використання неподільного та загального майна.

Найчастіші проблеми, з якими зіштовхуються мешканці, бажаючи створити об'єднання у своєму будинку, є:

- низька поінформованість сусідів в будинку щодо основних засад діяльності ОСББ;
- частково або повністю відсутня документація на будинок;
- невиконання законодавчих умов щодо передачі з балансу на баланс зі сторони колишнього власника будинку – замовника будівництва;
- відсутня постійна система навчання нових або підвищення кваліфікації діючих управителів-менеджерів житлового комплексу;
- невиконання законодавчих вимог щодо участі колишнього власника (юридичних осіб державної та приватної форм власності) в першому капітальному ремонті при взятті об'єднанням на баланс будинку або житлового комплексу;
- боязнь відповідальності за незадовільний технічний стан житлового будинку;
- відсутність у більшості мешканців багатоповерхівок відчуття власника свого будинку.

Однією з важливих проблем залишається також велике енергоспоживання житла. Тому першочерговими для економії енергоресурсів в житловому фонді мають бути заходи щодо покращення експлуатаційних характеристик будинків, проведення їх теплової санації, модернізації інженерного обладнання тощо.

У таблиці подано характеристику індивідуального житлового фонду Белзької громади у розрізі населених пунктів.

Таблиця 2.7. Характеристика індивідуального житлового фонду громади

Показник	Кількість
Загальна кількість індивідуальних житлових будинків, од., в т.ч.	4933
м. Белз	783
с. Низи	216
с. Ванів	234
с. Глухів	155
с. Жужеляни	187
с. Цеблів	115
с. Перемисловичі	153

Показник	Кількість
с. Заболоття	222
с. Муроване	296
с. Себечів	235
с. Вербо́ве	44
с. Заставне	47
м. Угнів	231
с. Хлівчани	550
с. Тяглі́в	129
с. Домаші́в	240
с. Дібро́ва	260
с. Острі́вок	51
с. Воро́нів	39
с. Ка́рів	359
с. Піддубне	70
с. Михайлі́вка	51
с. Корчі́в	113
с. Стаї́вка	153
в т.ч. кількість незаселених житлових будинків, од.,	282
м. Белз	10
с. Низи	7
с. Вані́в	10
с. Глухі́в	8
с. Жужеля́ни	8
с. Цеблі́в	6
с. Перемислови́чі	10
с. Заболоття	8
с. Муроване	11
с. Себечів	26
с. Вербо́ве	16
м. Угнів	7
с. Заставне	-
с. Хлівчани	43
с. Тяглі́в	22
с. Домаші́в	10
с. Дібро́ва	10
с. Острі́вок	8
с. Воро́нів	5
с. Ка́рів	19
с. Піддубне	7
с. Михайлі́вка	12
с. Корчі́в	8
с. Стаї́вка	11
Загальна площа індивідуальних будинків, тис. м², в т.ч.	296,508
м. Белз	33,600
с. Низи	15,120
с. Вані́в	10,500
с. Глухі́в	9,800
с. Жужеля́ни	9,123
с. Цеблі́в	5,434
с. Перемислови́чі	7,368
с. Заболоття	11,162
с. Муроване	20,794
с. Себечів	12,491
с. Вербо́ве	2,420
с. Заставне	2,665
м. Угнів	16,170

Показник	Кількість
с. Хлівчани	41,510
с. Тяглів	6,450
с. Домашів	14,692
с. Діброва	19,601
с. Острівок	3,512
с. Воронів	2,828
с. Карів	26,105
с. Піддубне	4,292
с. Михайлівка	4,563
с. Корчів	6,348
с. Стаївка	9,960
Кількість будинків, підключених до комунального водопостачання, в т.ч.	786
м. Белз	570
м. Угнів	216
Кількість будинків, підключ. до централізованого газопостачання, в т.ч.	575
м. Белз	465
с. Низи	110
Кількість будинків, підключ. до централізованого каналізування, в т.ч.	-
Немає	-
Кількість будинків, підключених до централізованого опалення, в т.ч.	-
Немає	-
Кількість будинків, забезпечених централізованим вивозом ТПВ, в т.ч.	515
м. Белз	515

Отже, найбільша кількість індивідуальних житлових будинків наявна у с. Хлівчани (550 од.) та м. Белз (783 од.), найменша – у с. Вербова (44 од.), багатоквартирних – в м. Белз та м. Угнів.

У громаді достатньо велика кількість незаселених житлових будинків (282 од.), найбільше у с. Себечів (26 од.), найменше - у с. Заставне (немає), с. Воронів (5 од.).

Електропостачання

Територія Белзької громади належить до району електромереж ПрАТ «Львівобленерго», яку обслуговує Північний РЕМ м.Шептицький. Через збільшення споживання електроенергії населенням виникає потреба в збільшенні потужності в окремих населених пунктах громади (с. Ванів вул. Липнева, вул. Шахтарська; м. Угнів вул. Зелена, вул. Міцкевича, вул. Січових Стрільців; с. Стаївка вул. Нова, вул. Стуса).

Протяжність вуличного освітлення по населених пунктах громади становить 45 км. Реконструкція вуличного освітлення з використанням енергозберігаючих технологій, встановлення системи централізованого дистанційного керування мережами зовнішнього освітлення вирішить проблему контролю за роботою мереж, зменшить витрати на технічне обслуговування, дасть змогу попереджувати збої в роботі зовнішнього освітлення.

Теплопостачання

Теплопостачання на території громади представлене індивідуальним опаленням (п'єси, твердопаливні котли, електро- газо- колонки)

Газопостачання

Газопровідні мережі на території Белзької громади проходять через м. Белз та с. Низи, загальною протяжністю 51,011 км. Решта території громади не газифіковано. Залишаються недобудованими підвідний газопровід високого тиску до с. Заболоття та с. Жужеляни, підвідний

газопровід середнього тиску до сіл Муроване, Себечів, Вербове, підвідний газопровід середнього тиску до с. Глухів, газифікація с. Ванів.

Негативними факторами, що впливають на якість життя населення громади є відсутність централізованого водопостачання сільських населених пунктів громади та газопостачання у 88% домогосподарств, а також відсутність системи централізованого водовідведення та очисних споруд. Ці чинники погіршують також інвестиційну привабливість громади.

У громаді необхідно продовжувати роботу щодо газифікації сільських населених пунктів та забезпечення їх централізованим водопостачанням та водовідведенням, оскільки ці послуги надаються лише в адміністративному центрі громади.

Освіта

Белзька територіальна громада забезпечує доступ до дошкільної та загальної середньої освіти завдяки розвиненій мережі навчальних закладів.

Дошкільна освіта

У громаді функціонують 4 заклади дошкільної освіти (ЗДО):

- Белзький ЗДО (м. Белз) з відділенням у с. Жужеляни – потужність 50 та 30 місць відповідно; наповнюваність 55 дитина в м. Белз.
- Угнівський ЗДО з філією в с. Карів – проектна потужність 42 та 20 місць, наповненість 60 дитини.
- Корчівський ЗДО – 15 місць, фактична наповненість 15 дітей.
- Хлівчанський ЗДО – 56 місць, фактична наповненість 31 дітей.
- Жужелянський ЗДО- 30 місць, 11 дітей

Зклади дошкільної освіти забезпечують ранній розвиток дітей та підготовку до навчання в школі.

Загальна середня освіта

Громада має 13 закладів загальної середньої освіти, включно з опорним закладом та гімназіями, зокрема:

- Белзький опорний ЗЗСО І–ІІІ ступенів (м. Белз) – проектна потужність 500 місць, наповненість 320 учнів.
- Хлівчанська ЗОШ І–ІІІ ступенів – 500 місць, 162 учнів.
- Стаївська гімназія імені Осипа Лещука – 280 місць, 88 учнів.
- Угнівська ЗОШ І–ІІ ступенів імені братів Онишкевичів – 200 місць, 112 учнів.
- Інші гімназії та початкові школи розташовані в селах Себечів, Муроване, Домашів, Діброва, Ванів, Карів, Перемисловичі, Низи та Глухів.

Деякі школи мають дошкільні підрозділи, що забезпечує безперервність освітнього процесу від дошкільного до шкільного рівня.

Стан та розвиток закладів освіти

- У закладах проводяться капітальні ремонти та модернізація приміщень (заміна дахів, добудова класів).
- Школи та гімназії забезпечують належні умови для навчання та розвитку дітей, включно з сучасними класами та спортивними та творчими приміщеннями.
- Громада підтримує функціонування освітньої мережі як у містах, так і в селах, зберігаючи доступність освіти для всіх мешканців.

Таким чином, освіта у Белзькій територіальній громаді представлена добре розвинутою мережею дошкільних та загальноосвітніх закладів, що забезпечує якісну підготовку дітей і молоді та сприяє розвитку громади загалом.

Культура

Заклади культури Белзької громади відіграють ключову роль у збереженні національної культурної спадщини, народних традицій, звичаїв та ремесел. Вони є центрами культурного та духовного розвитку жителів, організованого дозвілля молоді, творчої самореалізації та розвитку особистостей.

У громаді збережено повну базову мережу закладів культури.

- Комунальний заклад «Белзький центр культури і дозвілля» об'єднує 21 народний дім, які проводять локальні та масштабні події: День міста, відзначення пам'ятних дат та Європейські дні добросусідства «Белзька брама». При народних домах активно працюють клубні формування: 2 народних колективи, 12 вокальних ансамблів, 4 фольклорні колективи, 3 танцювальні ансамблі та 8 драматичних колективів.
- «Белзька міська публічна бібліотека» налічує 17 бібліотек-філій і бібліотечних пунктів, які забезпечують доступ до інформації та культурного контенту, проводять заходи до Дня міста, Дня села та інших пам'ятних подій.
- Державний історико-культурний заповідник у м. Белзі є науково-дослідною та культурно-просвітницькою установою, що здійснює охорону, дослідження та популяризацію культурної спадщини міста та навколишніх територій.
- Белзька школа мистецтв забезпечує мистецьку освіту для 154 учнів, сприяючи розвитку музичних талантів підрастаючого покоління.

Пріоритетними напрямками розвитку культури у громаді є:

- формування іміджу громади як центру збереження автентичного та розвитку сучасного мистецтва;
- підтримка творчих ініціатив та реалізації талантів;
- збереження нематеріальної культурної спадщини;
- організація культурно-масових заходів, що привертають значну кількість відвідувачів і туристів.

Таким чином, Белзька територіальна громада має розвинену і функціонуючу культурну інфраструктуру, яка забезпечує як повсякденне культурне життя мешканців, так і популяризацію місцевої спадщини на регіональному та національному рівнях.

Спорт

Практичну роботу зі здійснення фізкультурно-масової та спортивної роботи організовують працівники спортивної галузі, викладачі навчальних закладів.

До послуг населення при школах територіальної громади: один стадіон у м. Белз, 5 баскетбольних майданчиків, 7 волейбольних майданчиків, 8 спортивних залів, 7 футбольних полів, 1 майданчик зі штучним покриттям, 4 тренажерних майданчики.

У таблиці подано перелік об'єктів спортивної інфраструктури Белзької територіальної громади.

Таблиця 2.8. Об'єкти спортивної інфраструктури Белзької територіальної громади

№	Назва спортивного об'єкту	Кількість об'єктів у громаді, одиниць	Населені пункти, в яких розміщено об'єкт
1.	Стадіони	1	м. Белз

№	Назва спортивного об'єкту	Кількість об'єктів у громаді, одиниць	Населені пункти, в яких розміщено об'єкт
2.	Майданчики з тренажерним обладнанням	4	м. Белз, с. Корчів, с. Муроване, с. Хлівчани
3.	Футбольні поля	7	м. Белз, с. Хлівчани, с. Ванів, м. Угнів, с. Муроване, с. Низи
4.	Спортивні майданчики	12	м. Белз, с. Хлівчани, с. Ванів, м. Угнів, с. Муроване, с. Низи, с. Домашів, с. Стаївка, с. Глухів, с. Себечів, с. Діброва
5.	Спортивні майданчики за штучним покриттям	1	м. Белз
6.	Спортивні зали	8	с. Хлівчани, м. Белз, с. Діброва, с. Ванів, с. Муроване, с. Діброва, с. Домашів, с. Стаївка

Соціальний захист

Рішенням Белзької міської ради від 31.12.2020 № 39 створено КП «Центр надання соціальних послуг», який надає допомогу:

- особам похилого віку та особам з інвалідністю;
- сім'ям, дітям та молоді у складних життєвих обставинах.

Центр здійснює соціальні послуги:

- інформування та консультування;
- догляд вдома;
- соціальний супровід сімей з дітьми-сиротами або позбавленими батьківського піклування;
- екстрене (кризове) втручання;
- надання натуральної допомоги.

Основним завданням соціального супроводу є профілактика складних життєвих обставин та захист прав дитини.

Забезпечення прав дитини

У Службі у справах дітей Белзької міської ради перебуває на обліку станом на 01.09.2025р.:

- 30 дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування;
- 15 дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.

На території громади функціонують:

- 2 прийомні сім'ї;
- 1 дитячий будинок сімейного типу (ДБСТ);
- 7 сімей опікунів і піклувальників.

Створена Комісія з захисту прав дитини Белзької міської ради Львівської області, яка сприяє забезпеченню реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток.

Діти та сім'ї у громаді (станом на 01.09.2025)

- Загальна кількість дітей: 1818

- Діти-сироти: 6
- Діти, позбавлені батьківського піклування: 24
- Діти у складних життєвих обставинах: 15
- Діти з інвалідністю: 37
- Діти у багатодітних сім'ях: 543
- Постраждали від домашнього насильства: 5
- Діти ВПО: 49

Вразливі групи населення

- Особи похилого віку: 3 930
- Особи з інвалідністю: 268 (в т.ч. 37 дітей)
- Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування в сім'ях, ДБСТ та ПС: 22
- Члени родин військовослужбовців, учасників бойових дій, військових дій на території України, учасники АТО,ООС, що загинули під час несення військової служби – 54
- Члени родин військовослужбовців, які зникли безвісти або перебувають в полоні - 41
- Одинокі матері (батьки): 10
- Сім'ї з ризиком вилучення дитини: 2
- Сім'ї, яким призначено державну допомогу при народженні дитини: 192

Соціальна сфера Белзької громади забезпечує системну підтримку дітей, сімей, осіб похилого віку та вразливих груп населення. Створена мережа закладів соціальних послуг та контролюючих органів дозволяє оперативно реагувати на потреби населення, захищати права дітей і підтримувати сім'ї у складних життєвих обставинах.

Економіка

Економіка Белзької міської територіальної громади має промислово-аграрну спеціалізацію з провідною роллю вугледобувної промисловості.

Основним бюджетотворюючим підприємством є ВП «Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля», де працює понад 1200 осіб. На нього припадає близько 82% усіх надходжень до місцевого бюджету. Також діють підприємства деревообробної промисловості, виробництва цегли, харчової та легкої промисловості.

Аграрний сектор є другою за значенням галуззю економіки громади. Тут працює 48 сільськогосподарські підприємства. ФОПи Основні напрями — вирощування зернових та технічних культур (пшениця, ячмінь, кукурудза, соя, соняшник, ріпак, цукрові буряки) та тваринництво. У громаді зареєстровано понад 70 об'єктів торгівлі (68 магазинів, ринок, аптека, ветаптека). ФОПи активно працюють у сфері роздрібної торгівлі та громадського харчування. Діє мережа побутових послуг (22 об'єкти, включно з поштовими відділеннями, «Новою поштою», закладами харчування).

Загалом в економіці громади зайнято найбільше осіб у добувній промисловості та бюджетній сфері. Розмір середньої заробітної плати в громаді у 2024 році становив 18 002.39 грн., (за показниками Аналітичного порталу Львівщини та Порталу місцевої статистики Львівщини)

Проблеми та виклики:

- значна залежність бюджету громади від роботи шахти «Степова»;
- недорозвинена інфраструктура для інвестицій (брак підведених комунікацій до вільних земельних ділянок);
- слабка диверсифікація економіки, низька питома вага переробної промисловості та сфери послуг.

Перспективи розвитку:

- залучення інвесторів у сферу сільського господарства та переробки;
- розвиток альтернативної енергетики (сонячні електростанції);

- підтримка малого та середнього підприємництва;
- активізація туристичного та рекреаційного потенціалу громади.

Екологічне управління та моніторинг

Стан навколишнього природного середовища громади значною мірою залежить від впливу вугільної промисловості, сільського господарства та комунально-побутового сектору. Це зумовлює необхідність ефективної системи екологічного управління та моніторингу.

Основні напрями екологічного управління:

- рекультивація та безпечна експлуатація породних відвалів шахт (териконів), що залишаються головними джерелами забруднення повітря, води та ґрунтів;
- охорона поверхневих та підземних вод, контроль якості питної води;
- розвиток системи поводження з твердими побутовими відходами, зменшення стихійних сміттєзвалищ;
- захист та відтворення біорізноманіття, охорона територій природно-заповідного фонду (заказник «Волицький», ботанічні пам'ятки природи);
- збереження та догляд за зеленими насадженнями у населених пунктах громади.

Система екологічного моніторингу:

- спостереження за станом атмосферного повітря у зонах впливу шахт та териконів;
- регулярний контроль за хімічним складом водних об'єктів і рівнем забруднення ґрунтів;
- моніторинг санітарного стану та рівня шумового забруднення у населених пунктах;

екологічна паспортизація територій та ведення бази даних про об'єкти підвищеного ризику.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу під час впровадження Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади

Белзька громада з огляду на своє розташування у Шептицькому вугільному мікрорегіоні та специфіку, пов'язану із видобутком кам'яного вугілля, стоїть перед серйозним викликом, пов'язаним із створенням нової моделі економіки, основаної на диверсифікації, декарбонізації та інноваційності. Стратегічні, оперативні цілі та завдання Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади спрямовані на реалізацію Стратегічного бачення, створення умов для посилення конкурентоспроможності місцевої економіки при збереженні темпів розвитку соціальної сфери та збереження і захисту довкілля.

У Плані заходів відповідно до стратегічного бачення розвитку Белзької територіальної громади визначено стратегічні, оперативні цілі та завдання. У Таблиці 3.1 наведено можливий вплив заходів стратегічних і оперативних цілей Плану заходів на стан довкілля на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі окремих компонентів довкілля: людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, ґрунти, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, образ ландшафту, шум.

Таблиця 3.1. Вплив Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади на компоненти довкілля

Фактори впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу						
Стратегічні та оперативні цілі	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і	ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум
Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка							
1.1. Просторове планування	0	+	+	+	0	+	0
1.2. Успішний та конкурентоспроможний бізнес	+/-	0	+/-	+/-	+/-	+/-	-
1.3. Привабливий туристичний простір	+	+	0	+	0	0	0
Стратегічна ціль 2. Комфортне середовище							
2.1. Якісні та безпечні дороги	+	0	+/-	0	-	+/-	-
2.2. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури	+	+	+	+	+	0	0
2.3. Покращення стану навколишнього середовища	+	+	+	+	+	+	0
Стратегічна ціль 3. Якісне життя							
3.1. Сучасний освітній простір	0	0	0	0	+/-	0	-
3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту	+	0	0	0	0	0	0
3.3. Нова культурна платформа з пріоритетом на спорт та здоровий спосіб життя	+	0	0	0	0	0	0

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив, +/- – поєднання позитивного та негативного впливу.

Атмосферне повітря. План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади передбачає проведення робіт з капітального ремонту, реконструкції та нового будівництва. Зокрема масштабного будівництва таких об'єктів як: еко-індустріальний парк, сервісна майстерня, сонячні електростанції, місцевої пожежної охорони. Також передбачається підтримка розвитку промислового комплексу громади, малого та середнього бізнесу, проведення ремонту доріг та тротуарів, будівництва каналізації, проведення модернізації, у тому числі термомодернізації, об'єктів інфраструктури. Внаслідок цього в місцях проведення ремонтно-будівельних заходів та діяльності підприємств переробки сільськогосподарської продукції, діяльності нових промислових об'єктів ймовірно буде спостерігатись підвищення запиленості та загазованості атмосферного повітря

внаслідок скупчення будівельної та обслуговуючої техніки та викидів в атмосферу продуктів діяльності підприємств.

Планом заходів не передбачено будівництво нових об'єктів підвищеної небезпеки, що можуть спричинити викиди небезпечних отруйних речовин в атмосферне повітря. Однак, створення підприємств переробки сільськогосподарської продукції та еко-індустріального парку вимагають ще на стадії планування виявити та врахувати фактори, які можуть вплинути на довкілля та здоров'я людини, надати відповідальним за планування органам рекомендації щодо пом'якшення можливих наслідків.

Частина завдань Плану заходів передбачають позитивний вплив на стан атмосферного повітря, зокрема модернізація та розвиток інженерної інфраструктури (будівництво каналізаційних очисних споруд, посилення енергоефективності вуличного освітлення), підвищення енергоефективності, яке призведе до скорочення споживання енергоносіїв, а отже викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин.

Водні ресурси. Ключові проєкти Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади, які ймовірно можуть впливати на водні ресурси території стосуються оперативної цілі 2.3. Покращення стану навколишнього середовища. Однак, передбачені даною ціллю завдання мають позитивний вплив для водних об'єктів.

В оперативній цілі 2.3. завдання 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення своїм наслідком може мати скорочення обсягів забруднення водних ресурсів неочищеними стоками, посилення охорони водних ресурсів громади.

Серед інших завдань опосередкований позитивний вплив на стан та якість водних ресурсів громади може мати реалізація завдань 1.1.1. (Створення комплексного плану просторового розвитку громади).

До завдань Плану заходів, які в тій чи іншій мірі можуть становити загрозу для стану та якості водних ресурсів громади, можна віднести 1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу, 1.2.2. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади, 2.1.1. Створення належної та якісної дорожньої мережі, 2.1.2. Розвиток транспортної інфраструктури.

Земельні ресурси. Позитивний вплив на стан земельних ресурсів та ґрунтів громади матиме реалізація завдань 1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації, а також 1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу (за умови дотримання правил та норм сівозміни та захисту ґрунтів від нераціонального використання та надмірного виснаження).

Водночас окремі завдання становить ризик негативного впливу на стан ґрунтів на прилеглих земельних ділянках. Зокрема, завдання 1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу (за умови недотримання правил та норм сівозміни та захисту ґрунтів від нераціонального використання та надмірного виснаження), 1.2.2. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади, 2.1.1. Створення належної та якісної дорожньої мережі, 2.1.2. Розвиток транспортної інфраструктури

Відходи. Під час проведення будівельних робіт основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть рештки старої цегли, бетону, деревини тощо. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проектування відповідних об'єктів. Крім цього, можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт - лакофарбових матеріалів, заповнювачів, тощо.

Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території.

Для попередження такої загрози під час реконструкції будівлі необхідно уникнути складування будівельного сміття на проєктній ділянці, дотримуватися діючих вимог законодавства тощо.

Проблема збирання, накопичення, переробки, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення твердих побутових відходів є однією з найбільш болючих та гострих. Актуальність цього питання полягає у вирішенні основної екологічної проблеми - забруднення навколишнього середовища побутовими відходами, пластиком, склом, папером. Якщо врахувати, що більшу половину відходів складають пакувальні матеріали, то стає зрозумілим, що одним із ефективних способів вирішення проблеми відходів є роздільне їх збирання. Адже велику частину побутових відходів складають матеріали, які можна використовувати повторно або переробляти. Повторній переробці підлягають

папір, скло, металеві та алюмінієві баки, текстиль, пластик, органічні відходи. Усі ці матеріали, отримані при сортуванні, знаходять попит з боку організацій, які займаються прийомом вторинної сировини.

Ландшафт. План заходів не передбачає завдань, реалізація яких може суттєво вплинути на ландшафт громади.

Природно-заповідний фонд. План заходів передбачає ряд заходів, які матимуть позитивний вплив на екосистему громади в цілому, у тому числі на об'єкти природно-заповідного фонду. Зокрема, мова йде про реалізацію завдання 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення.

Флора, фауна та біорізноманіття. План заходів не передбачає заходів, які прямо впливають на флору, фауну і біорізноманіття громади. Опосередкований позитивний вплив на флору, фауну і біорізноманіття може мати реалізація завдання 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення, що дозволить покращити стан водних об'єктів та зменшити викиди забруднюючих речовин у наземні та підземні води та 1.2.3. Енергетична самодостатність громади.

Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я. План заходів передбачає реалізацію оперативної цілі 3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту, яка, зокрема, містить завдання 3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді, яке передбачає: проведення реконструкції будівлі поліклініки, купівлю сучасного рентген-апарату.

Окрім цього, позитивний вплив на безпеку життєдіяльності населення та його здоров'я матиме ряд інших завдань, які стосуються створення умов для здорового способу життя і занять спортом, покращення екологічного стану громади (створення умов для функціонування каналізації, енергоефективність, створення системи безпеки у громаді).

В цілому більшість завдань Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади спрямовані на забезпечення в середньо- та довгостроковій перспективі позитивного впливу на довкілля та здоров'я населення.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Стратегічні цілі Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади спрямовані на вирішення стратегічних проблем, які окреслені Стратегією. Документ визначив наявність стратегічних проблем, виявлених у ході SWOT-аналізу та опитування мешканців на шляху до досягнення стратегічного бачення Белзької громади. Значна частина стратегічних проблем торкаються питань довкілля, безпеки життєдіяльності та здоров'я населення. Ці проблеми можна згрупувати у 7 основних груп ризиків/проблем, наведених у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки з Планом заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади

Основні групи ризиків/проблем	Характеристика ризиків	Територія, на яку поширюються ризики	Завдання Плану заходів, спрямовані на усунення ризиків та вирішення проблем
Забруднення атмосферного повітря	Потрапляння в атмосферне повітря шкідливих викидів, спричинених пересувними (транспорт) та стаціонарними джерелами (промислові підприємства, терикони)	Ділянки вздовж автомобільних доріг, ділянки прилеглі до промислових підприємств та териконів.	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації 1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Забруднення поверхневих та підземних вод	Потрапляння у поверхневі водні басейни та підземні водні горизонти отруйних та шкідливих сполук внаслідок зливу неочищених стічних вод, недостатньої очистки стічних вод, забруднення води внаслідок діяльності підприємств видобутку кам'яного вугілля, промислових підприємств, вимивання шкідливих речовин із териконів, стихійних сміттєзвалищ	Водні об'єкти, розташовані неподалік житлової забудови, промислових об'єктів, шахт та териконів, стихійних сміттєзвалищ, територія прибережних захисних смуг	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Забруднення ґрунтів та деградація земельних ресурсів	Просідання ґрунтів внаслідок діяльності шахт, забруднення поверхні ґрунтів викидами промислових об'єктів, вимивання у ґрунти шкідливих речовин із териконів, стихійних сміттєзвалищ, забруднення сільськогосподарських угідь надмірним використанням агрохімікатів	Земельні ділянки. Розташовані поблизу промислових об'єктів, териконів, стихійних сміттєзвалищ, території, під якими розташовані прохідні стволи вугільних шахт, землі сільськогосподарського призначення	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації 1.2.3. Енергетична самодостатність громади (в частині декарбонізації)
Загрози флорі, фауні, біорізноманіттю	Негативний вплив людини на природу, у тому числі внаслідок знищення рідкісних видів флори та фауни, негативний вплив промислових підприємств та териконів на біорізноманіття	Заліснені території, луки, водні об'єкти, прибережні ділянки	1.2.3. Енергетична самодостатність громади (в частині декарбонізації) 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Загрози рекреаційним зонам	Негативний вплив людини (засмічення територій туристами та відпочиваючими мешканцями), негативний	Рекреаційні зони громади	1.3.1. Збереження історико-архітектурної спадщини

	вплив промислових об'єктів		
Недосконала система управління відходами	Відсутність ефективної системи управління відходами, наявність на території громади несанкціонованих Звалищ, засмічення території через недостатній рівень екологічної свідомості мешканців	Ділянки, на яких знаходяться стихійні сміттєзвалища, ділянки поблизу сміттєзвалищ, уся територія громади в цілому	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Створення Комплексного плану просторового розвитку громади)
Загрози здоров'ю населення	Недостатній розвиток системи охорони здоров'я, відсутність можливостей для спорту та рекреації, забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту Недостатній рівень централізованого водопостачання, незадовільна якість води у громадських колодязях	Території уздовж магістральних для громади автошляхів та вулиць, території прилеглі до виробничих площ території, не забезпечені централізованими мережами водопостачання, територія громади в цілому	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення 3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді 3.2.2. Розвиток системи надання соціальних послуг в громаді 3.3.2. Облаштування спортивної інфраструктури

Екологічні проблеми Белзької громади доцільно розглянути в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття, поводження із відходами, а також системи охорони здоров'я населення громади.

Забруднення атмосферного повітря у Белзькій громаді зумовлене як стаціонарними так і пересувними джерелами забруднення. Вплив пересувних джерел забруднення відчувається, головним чином, в місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним транспортним рухом. Рівень забруднення повітря там на порядок вищий ніж на територіях, де відповідний рух відсутній. Зокрема, територією Белзької громади проходить автомобільна дорога загального користування державного значення Т-14-04 Шептицький-Рава-Руська. Загальна протяжність комунальних доріг громади становить 102,526 км, в тому числі міських доріг – 27,5 км, сільських доріг – 75,03 км.

Стаціонарні джерела атмосферного забруднення можна розділити на дві групи – терикони вугільної шахти і самі промислові підприємства, у першу чергу вугільна шахта. Гострою залишається проблема недотримання промисловими підприємствами норм щодо очищення викидів в атмосферу. Шахтні терикони становлять серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Порооди териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в атмосферу. Терикони є екологічно небезпечними об'єктами, що викидають в атмосферу такий спектр хімічних речовин – сульфатну кислоту, сірководень, амоніак, метан, двоокис азоту, карбонатну кислоту і чадний газ. Основним компонентом викидів є водяна пара. Разом з парогазовими викидами в атмосферу з боку териконів можуть потрапляти леткі сполуки токсичних елементів – ртуті, миш'яку, кадмію тощо.

До неорганізованих джерел належать породні відвали, відкриті площадки зварювальних дільниць, дизельно-бульдозерно-грейдерний транспорт, що працює на породних відвалах, автотранспорт. Однією з причин незадовільного стану повітряного басейну є недостатнє оснащення джерел викиду високоефективним пилогазоуловлюючим обладнанням і низька якість їх експлуатації.

Основною проблемою **забруднення поверхневих вод** в громаді є скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод в поверхневі води через відсутність каналізації та очисних споруд, діяльність промислових підприємств та вимивання забруднюючих речовин із териконів. Самі терикони і ореоли розсіювання забруднюючих речовин в ґрунтах слугують джерелами забруднення водного середовища сульфатами і токсичними компонентами. При цьому забруднюється поверхневий стік, що вилуговує розчинні сульфати з поверхні териконів та ґрунтів, і підземні води в процесі інфільтрації забруднених атмосферних опадів.

Значною екологічною проблемою залишається шахтний водовідлив. Хоча притоки шахтних вод зменшуються, фіксується зростання їх мінералізації. Шахтна вода агресивна до металоконструкцій, що

поглиблює проблему герметичності трубопроводів на поверхні. У зоні впливу шахт ДП «Львіввугілля» наявний ряд населених пунктів, де вода криниць непридатна для господарсько-побутового водопостачання. Вирішенням проблеми було б використання опріснених з допомогою демінералізаційних установок шахтних вод як для власних технологічних та господарських потреб ДП «Львіввугілля», так і для забезпечення питною водою населення.

Забруднення підземних водоносних горизонтів зумовлене багатьма чинниками. Зокрема відсутність очисних споруд та каналізації являє собою потенційне джерело. Точками ризику можуть бути також покинуті та незатамповані свердловини та колодязі.

Окрім того, з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж водойм та водотоків повинні бути винесені в натуру межі прибережних захисних смуг водойм та водотоків.

Забруднення ґрунтів та деградація земель зумовлена, в першу чергу, діяльністю вугільних підприємств та наявністю териконів. Шахтні терикони представляють серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Породи териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в ґрунти і води. У радіусі до 3 км від териконів встановлено ореоли забруднення ґрунтів ртуттю, миш'яком, нітратами та іншими токсичними елементами та сполуками.

Окрема проблема, пов'язана із інтенсивним видобутком кам'яного вугілля шахтним способом – просідання ґрунтів. На моніторинговій ділянці «Сокаль-Шептицький» спостерігалось незначне локальне підтоплення, в основному в наслідок техногенного навантаження території. Рівні ґрунтових вод коливаються від 0,10 до 2,5м.

В Шептицькому гірничо-промисловому районі, до складу якого входить Белзька громада, підтоплення поширилось внаслідок просідання земної поверхні на підірваних шахтами території. Видобуток вугілля здійснювався без забутовки виробленого простору, в наслідок чого на більшості відірваних територій відбулося просідання земної поверхні на 2-3м. В результаті цього на багатьох ділянках рівень ґрунтових вод досяг земної поверхні.

Поверхневі шари ґрунтів легко забруднюються. Великі концентрації в ґрунті різних хімічних сполук – токсикантів згубно впливають на життєдіяльність ґрунтових організмів. При цьому втрачається здатність ґрунту до самоочищення від хвороботворних та інших небажаних мікроорганізмів, що здатні викликати важкі наслідки для людини, рослинного і тваринного світу.

Автомобільні дороги на території громади можна також вважати чинником забруднення ґрунтів громади. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів та залізничної колії містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж зазначених автошляхів може сягати відстані до 1 км.

Іншим джерелом забруднення є стихійні сміттєзвалища, які періодично створюють мешканці сільських населених пунктів громади, і які безпосередньо забруднюють ґрунтове покриття та створюють загрозу проникнення небезпечних речовин в ґрунти поблизу сміттєзвалищ.

Основна загроза рекреаційним зонам зумовлена розширенням житлової забудови та промислових зон і впливом антропогенного фактору (недостатня екологічна свідомість мешканців, засмічення території рекреаційних зон відпочивальниками).

Основними причинами, що можуть становити загрозу біорізноманіттю, є антропогенні чинники:

- забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх на букети для продажу та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів –

надмірне випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових – проведення лісгосподарських робіт).

Загрозами для лісової рослинності є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період;
- порушення технології заготівлі деревини; самовільні рубки.

Недосконала система поводження із відходами також є екологічним викликом для громади. Зокрема, серед стратегічних проблем, які становлять ризик для подальшого сталого розвитку Белзької громади, у SWOT-аналізі Стратегії визначено неефективну систему поводження з ТПВ в громаді, невелику кількість укладених договорів на вивіз ТПВ (1542 договори), наявність стихійних сміттєзвалищ, нерозвиненість сортувальних практик в громаді. Ці проблеми становлять вплив і на забруднення атмосферного повітря, і на забруднення водних ресурсів та ґрунтів.

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища на **стан здоров'я мешканців** громади гальмується низкою проблем пов'язаних, головним чином, з функціонування закладів охорони здоров'я в громаді, зокрема з недостатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров'я та не низьким рівнем укладання декларацій мешканцями громади із сімейними лікарями.

Окремим суттєвими фактором впливу на стан здоров'я населення громади варто розглядати використання питної води з нецентралізованих джерел водопостачання, що провокує ризики інфекційних захворювань та розвитку гіпоксії через наднормативний вміст нітратів.

Повномасштабна агресія проти України стала додатковим викликом для сфери охорони здоров'я, збільшуючи навантаження на об'єкти інфраструктури та медичних працівників. У Белзькій громаді кількість мешканців, що потребують реабілітації поповнюється основним чином за рахунок військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб, місцевого населення стан здоров'я якого погіршується через професійні захворювання та травматизм на шахтах, тривалий стрес та інші. Загальнонаціональним викликом у середньо- та довгостроковій перспективі стане значне зростання серцево-судинних захворювань, пов'язаних із тривалим стресом та негативним психо-емоційним станом населення.

Загалом усі вище перелічені ризики – забруднення атмосферного повітря, водойм, ґрунтів негативно впливають на стан здоров'я мешканців Белзької громади, призводять до більшого поширення серцево-судинних, онкологічних захворювань, хвороб органів дихання, ментальних розладів.

Окремою проблемою, характерною для територій, де здійснюється видобуток кам'яного вугілля шахтним способом, є поширення професійного захворювання шахтарів – силікозу, захворювання людини, яке спричинює шахтний пил, що містить вільний діоксид силіцію, при тривалому його вдиханні. Силікоз відносять до професійних захворювань, є незворотним і невиліковним захворюванням, що може призвести до розвитку раку легень.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки Документу державного планування

Основні міжнародні зобов'язання

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.); Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

На півдні громади розташована частина території «Болотня», яка входить до Смарагдової мережі Європи. Територія «Болотня» розташована у межах Шептицької, Белзької, Великомошівської, Добротвірської громад.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу.

План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади орієнтований на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;
- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;
- Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Основні державні зобов'язання

З підписанням Угоди про асоціацію Україна взяла на себе зобов'язання посилення природоохоронної діяльності. Адже це матиме позитивні наслідки для громадян і підприємств в Україні та Європейському Союзі, зокрема, через покращення системи охорони здоров'я, збереження природних ресурсів, підвищення економічної та природоохоронної ефективності, інтеграції

екологічної політики в інші сфери політики держави, а також підвищення рівня виробництва завдяки сучасним технологіям.

Перспектива вступу України до ЄС також супроводжується виконанням низки вимог у сфері довкілля та зміни клімату. Починаючи з 2022 року у природоохоронній сфері прийнято низку євроінтеграційних Законів:

- «Про ратифікацію Поправки та Другої поправки до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті»,
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»,
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічної інформації) та інформування з питань екологічного врядування»,
- «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів»,
- «Про управління відходами»,
- «Про хімічну безпеку та управління хімічною продукцією».

З метою поглиблення імплементації права ЄС за вказаний період також прийнято відповідні підзаконні нормативно-правові акти, зокрема:

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року»,
- постанову Кабінету Міністрів України від 27.12.2022 № 1466 «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік»,
- наказ Міндовкілля від 01.08.2022 № 267 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження короткострокових планів дій», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.09.2022 за № 1086/38422;
- наказ Міндовкілля від 01.08.2022 № 268 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження планів поліпшення якості атмосферного повітря», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.09.2022 за № 1071/38407

Відповідно до нормативно-правової бази України, зокрема закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

1. пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
2. виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
3. проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
4. узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
5. використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
6. забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
7. надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
8. оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища. Комплексні заходи з охорони довкілля ґрунтуються на пропозиціях схем і проектів районного проектування та відповідних розділів прогнозів економічного та соціального розвитку підприємств, схем генеральних планів території.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають:

- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод тощо.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на державному та місцевому рівнях та пов'язані з дотриманням низки нормативно-правових документів, зокрема Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2030», схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019.

Охорона та покращення навколишнього природного середовища забезпечується комплексом заходів, в основу яких покладена система державних законодавчих актів та регламентація планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року №2354-VIII (зі змінами) регламентовано процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки. Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України регламентовані Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 року №2697-VIII. Основні засади державної екологічної політики:

- впровадження інструментів сталого (тобто виваженого) споживання природних ресурсів та виробництва;
- вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;
- створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;
- зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення та невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;
- збереження і відновлення чисельності видів природної флори та фауни, в тому числі мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного та рослинного світу і типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;
- зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст (зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво);
- забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;
- забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;
- забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану вражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;
- стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування

- впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

У вище згаданому законі СЕО визначено одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Конкретні заходи щодо захисту атмосферного, водного та ґрунтового середовища вживаються відповідно до специфіки окремих джерел забруднення.

Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року №1363-р, розроблено з метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні.

Реалізація стратегії скерована на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Основними екологічними загрозами для України є значний рівень забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, недосконала система державного нагляду (контролю) та моніторингу навколишнього природного середовища. Також склалася критична ситуація з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі соціально економічні сектори як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде скерована основна діяльність Уряду в рамках реалізації документу.

Реалізація Стратегії досягнення цілей державної політики щодо екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату здійснюватимуться в два етапи. У результаті її впровадження очікується: зменшення рівня промислового забруднення, створення ефективної системи хімічної безпеки, забезпечення раціонального використання природних ресурсів; досягнення «доброго» екологічного стану вод, забезпечення сталого лісоуправління та підвищення адаптивної здатності лісових екосистем, створення правових та економічних підстав запровадження ієрархії поводження з відходами, підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні, посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату, стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях тощо.

Впровадження стратегії відбуватиметься відповідно до розробленого і затвердженого Операційного плану реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, в якому прописані заходи на найближчі три роки.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (від 06.06.95 №213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року №1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Інформація про видані дозволи на спеціальне водокористування суб'єктам господарювання розміщується на сайті Державного агентства водних ресурсів України (<https://data.gov.ua/dataset/water-use-permits>).

Основними нормативно-правовими актами у сфері екології та користування водними ресурсами є:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (від 15.12.1994 р. №116);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами).

Правове та інституційне регулювання та основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, у якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також, відповідно до ст. 8 інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої міської забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ та впровадження роздільного збору сміття;
- забезпечення загальної доступності Плану заходів, а також самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у друкованих засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Основні регіональні зобов'язання

На регіональному рівні у Львівській області діє «Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021 – 2025 роки» (рішення Львівської обласної ради від 23 лютого 2021 року № 72). Метою Програми є реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення екологічної ситуації на території області, створення належних умов для досягнення безпечного для життя населення стану навколишнього природного середовища, а також забезпечення реалізації на обласному рівні організаційно-технічних і фінансово-економічних заходів, націлених на забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків.

Серед ключових проблем, на розв'язання яких спрямована Програма та які безпосередньо торкаються екологічних проблем Белзької громади можна назвати:

- 1) забруднення поверхневих вод унаслідок скидання неочищених або недостатньо очищених стоків, що пов'язано з відсутністю очисних споруд;
- 2) недостатні обсяги утилізації відходів, відсутність підприємств переробки відходів та обладнаних належним чином полігонів для захоронення відходів і, як наслідок, забруднення території (земель, лісів, водоохоронних зон водних об'єктів) промисловими та побутовими відходами;
- 3) забруднення атмосферного повітря;
- 4) виснажливе використання біоресурсів та зменшення біорізноманіття.

На вирішення цих проблем Програмою на 2021-2025 роки передбачено 10 ключових завдань, узгодження яких із завданнями плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади проаналізовано у Розділі 1.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади відповідає встановленим на національному та регіональному рівнях цілям екологічної політики, враховує більшість з них і передбачає комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Для визначення ймовірних наслідків для довкілля, в тому числі здоров'я населення, від реалізації цілей і завдань, визначених в Плані заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади було використано контрольний перелік питань, наведений у Звіті про стратегічну екологічну оцінку проекту актуалізованої Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років¹⁶ (Таблиця 6.1).

Таблиця 6.1. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади відповідно до контрольного переліку питань

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		+		Будівництво нових об'єктів повинно відповідати Державним санітарним правилам планування та забудови населених пунктів
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		Використання технічно справного автотранспорту та будівельної техніки.
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	План заходів передбачає заходи, що сприятимуть покращенню стану атмосферного повітря, зокрема розвиток альтернативної енергетики, декарбонізація місцевої економіки
4. Появу джерел неприємних запахів?		+		Застосування нових технологій та обладнання, у тому числі очисного устаткування, що дозволить зменшити шкідливий вплив на оточуюче середовище та в подальшому узгодити в установленому порядку з органами санепідконтролю зменшення розміру нормативних санітарно-захисних зон.
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			+	План заходів передбачає реалізацію завдання 2.2.2.
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	Реконструкція та будівництво каналізаційних очисних споруд. Необхідно здійснювати контроль технологічного режиму очисних споруд.

¹⁶ Звіт про SEO проекту актуалізованої Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року:
<https://loda.gov.ua/news/112837>

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
				періодичний контроль складу та обсягу стічних вод згідно вимог законодавства.
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?		+		Застосування нових технологій, здійснення контролю технологічного режиму
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	Не потребує заходів пом'якшення
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	Не потребує заходів пом'якшення
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?		+		Розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж берегової захисної смуги всіх ставків, річок в природі (на місцевості) на території громади. Розроблення проекту водоохоронної зони ставків, річок відповідно до вимог Водного та Земельного кодексів України.
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?		+		
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?		+		
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			+	Не потребує заходів пом'якшення
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			+	Не потребує заходів пом'якшення
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?		+		Посилення державного нагляду та контролю за дотриманням водоохоронного режиму у зонах санітарної охорони свердловин; розробка спеціалізованих проєктів. Влаштування свердловин або реконструкція повинна відповідати нормам законодавства (водного кодексу України).
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		+		План заходів передбачає впровадження системи роздільного збору сміття, впровадження системи ефективної переробки сміття, очищення території від стихійних сміттєзвалищ
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?		+		
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	Не потребує заходів пом'якшення
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	Не потребує заходів пом'якшення
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?	+			Проектування та виконання будівельних та земляних робіт у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів. Планування порушених територій з максимальним збереженням існуючого ґрунтового шару.
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	Не потребує заходів пом'якшення
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?		+		Проектування та виконання будівельних та земляних робіт у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів.

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
				Планування порушених територій з максимальним збереженням існуючого ґрунтового шару.
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	Не потребує заходів пом'якшення
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинний або планований практиці використання земель?		+		Виконання умов законодавства при зміні цільового використання земельних ділянок.
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями ДСРР?			+	Не потребує заходів пом'якшення. Цілі плану заходів узгоджені із цілями ДСРР
Біорізноманіття та природоохоронні території				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	Не потребує заходів пом'якшення
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	Не потребує заходів пом'якшення
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		Дотримання норм сівозміни та інших норм щодо недопущення деградації та надмірної експлуатації земель сільськогосподарського призначення
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			+	Не потребує заходів пом'якшення
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	Не потребує заходів пом'якшення. План заходів передбачає реалізацію завдання 1.3.5. Збереження історико-архітектурної спадщини
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		+		Створення більш комфортних умов проживання населення, покращення інфраструктури
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		Створення умов для житлового будівництва з дотриманням екологічних та санітарних норм при проведенні будівельних робіт
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	Не потребує заходів пом'якшення
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?		+		Будівництво нових об'єктів повинно відповідати Державним санітарним правилам планування та забудови населених пунктів
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+	Не потребує заходів пом'якшення
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	Не потребує заходів пом'якшення
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	Не потребує заходів пом'якшення

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	Не потребує заходів пом'якшення
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		+		Використання лічильників обсягу споживання води. Рациональне використання земельних ресурсів в межах території населених пунктів громади Рекультивация порушених територій. План заходів передбачає реалізацію завдання 2.3.2. Збереження природних ресурсів громади
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	Не потребує заходів пом'якшення
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	Не потребує заходів пом'якшення. План заходів передбачає діяльність щодо покращення стану енергоефективності та зменшення обсягів споживання палива
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	Не потребує заходів пом'якшення
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	Не потребує заходів пом'якшення
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності спричиняють значний негативний екологічний ефект, що матиме вагомий негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	Не потребує заходів пом'якшення

На основі оцінок, представлених в таблиці 6.1, можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади:

Атмосферне повітря. План заходів передбачає реалізацію завдання 1.2.3. Енергетична самодостатність громади, яке включатиме заходи щодо підвищення рівня енергоефективності, декарбонізації, збільшення обсягів використання сонячної енергії. В цілому економічний блок Плану заходів, втілений у стратегічній цілі 1. Конкурентоспроможна економіка передбачає поступовий процес декарбонізації та диверсифікації місцевої економіки.

Реалізація зазначених завдань створить умови для того, щоб мінімізувати обсяг шкідливих речовин, які потрапляють у повітря унаслідок діяльності бізнесу (насамперед діючої шахти), зменшити шкідливий вплив на атмосферне повітря наявних териконів, стихійних сміттєзвалищ, підвищити енергоефективність об'єктів житлового і комунального фондів, посилити контроль за якістю атмосферного повітря, а також сприятиме загальному відновленню екосистеми за рахунок озеленення території, розвитку рекреаційних зон.

План заходів передбачає ряд заходів, пов'язаних із проведенням ремонтних та будівельних робіт, які у короткостроковій перспективі можуть призвести до незначного збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, але в середньо- та довгостроковій перспективі такі викиди не прогножуються. Проектування та виконання будівельних та земляних робіт у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів.

Водночас, План заходів не передбачає створення нових об'єктів підприємницької діяльності, які могли би істотним чином вплинути на збільшення викидів шкідливих та забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Водні ресурси. Позитивний вплив на стан водних ресурсів матиме реалізація завдання 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення, а також завдання 1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації (Створення комплексного плану просторового розвитку громади).

Економічний блок план заходів спрямований на поступову декарбонізацію та диверсифікацію місцевої економіки, що в перспективі дозволить зменшити рівень забруднення підземних вод внаслідок діяльності вугільної шахти.

План заходів не передбачає започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води.

Таким чином, в цілому реалізація Плану заходів не призведе до погіршення стану водних ресурсів, навпаки окремі завдання Плану заходів передбачають заходи щодо покращення стану водних об'єктів та зменшення викидів забруднюючих речовин у поверхневі та підземні води.

Відходи. План заходів не передбачає реалізацію завдань, спрямованих покращення функціонування системи поводження із побутовими відходами. Опосередковано позитивний вплив на покращення ситуації із поводженням із сміттям матиме реалізація завдання 1.1.1. щодо створення Комплексного плану просторового розвитку громади, який розробляється та затверджується з метою забезпечення сталого розвитку територіальної громади з додержанням принципу збалансованості державних, громадських та приватних інтересів та з урахуванням концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади (за наявності).

План заходів не передбачає проєктів, які би могли суттєво підвищити кількість утворюваних у громаді відходів або погіршити ситуацію із вивезенням, сортуванням та переробкою сміття.

Земельні ресурси. Оперативні цілі Плану заходів та передбачені ними завдання спрямовані на покращення стану земельних ресурсів. Зокрема, позитивний вплив на стан ґрунтів та більш раціональне використання земельних ресурсів передбачається внаслідок реалізації завдань 1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації, 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення.

План заходів не передбачає реалізацію завдань та заходів, які могли би чинити негативний ефект на стан земельних ресурсів, крім заходів, які можуть чинити короткостроковий негативний вплив внаслідок ремонтно-будівельних робіт і потребуватимуть, щоб проєктування та виконання будівельних та земляних робіт здійснювалось у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів, а планування порушених територій здійснювалось із максимальним збереженням існуючого ґрунтового шару. Крім того особливої уваги до контролю за дотриманням чинного законодавства, екологічних вимог та норм сівозміни потребуватиме реалізація завдання 1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу.

Клімат. План заходів не передбачає започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів викидів парникових газів, що можуть сприяти глобальному потеплінню. Тому реалізація Плану не має призвести до негативного впливу на клімат. В той же час, завданнями Плану заходів передбачені заходи щодо декарбонізації місцевої економіки, зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, підвищення енергоефективності, зменшення рівня споживання енергоресурсів.

Біорізноманіття. У Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття, рекреаційні зони та наявні у громаді об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі України. В той же час, завдання 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення у тому числі спрямоване на збереження біорізноманіття на території громади. Інші завдання Плану заходів передбачають діяльності щодо зменшення негативного впливу на довкілля, що опосередковано впливає на збереження біорізноманіття (зменшення негативного впливу переробки вугілля).

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Впровадження Плану заходів сприятиме розвитку рекреаційних зон та туристичної сфери на території громади, зокрема цього напрямку стосується реалізація завдання оперативної цілі 1.3. Привабливий туристичний простір: 1.3.1. Збереження історико-архітектурної спадщини.

Населення та інфраструктура. Оперативні цілі та завдання Плану заходів передбачають заходи, спрямовані на покращення системи охорони здоров'я у громаді і здоров'я мешканців громади в цілому. Зокрема це передбачається оперативною ціллю 3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту, яка включає в себе завдання: 3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді, 3.2.2. Розвиток системи надання соціальних послуг в громаді.

Крім того, позитивний вплив на стан здоров'я населення матиме розвиток спорту, який передбачається внаслідок реалізації завдання 3.3.2. Облаштування спортивної інфраструктури.

Також Планом заходів передбачені заходи щодо покращення інфраструктури: оперативні цілі 2.1. Якісні та безпечні дороги, 2.2. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури передбачають створення належної та якісної дорожньої мережі, розвиток транспортної інфраструктури, розвиток системи централізованого водопостачання, реконструкцію та будівництво каналізаційних очисних споруд.

Екологічне управління, моніторинг та інше. План не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Завдання Плану заходів передбачають впровадження новітніх інноваційних технологій ощадного та бережливого ресурсокористування та не призведуть до стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей, що, відповідно, могло б призвести до суттєвого погіршення якості природного середовища громади.

Також План дій передбачає реалізацію заходів, які спрямовані на покращення системи поводження із відходами.

Ймовірність того, що реалізація Плану заходів призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація усіх його оперативних цілей та завдань сприятиме покращенню екологічної ситуації на території громади.

У таблиці 6.2. наведено аналіз оцінки впливу на довкілля та здоров'я населення Плану заходів в розрізі окремих завдань.

Таблиця 6.2. Аналіз впливу на довкілля та здоров'я населення Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади в розрізі окремих завдань

Завдання Плану заходів	Ймовірний вплив на довкілля
1.3.1. Збереження історико-архітектурної спадщини (ремонтно-будівельні роботи у монастирі Домініканок та Угнівському костелі) 1.2.3. Енергетична самодостатність громади (встановлення сонячних панелей, реконструкція вуличного освітлення) 3.1.1. Сучасна інфраструктура харчування в освіті. 3.1.2. Зміцнення матеріально-технічної бази освітніх закладів 3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді 3.2.2. Розвиток системи надання соціальних послуг в громаді 3.3.1. Облаштування відкритих «громадських просторів» та локацій 3.3.2. Облаштування спортивної інфраструктури	<u>Короткостроковий:</u> викиди забруднюючих речовин та утворення відходів, порушення ґрунтового покриву під час будівельних робіт. Шумове навантаження від будівельної техніки. <u>Кумулятивні наслідки</u> не прогнозуються
1.2.1. Підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу 1.2.2. Створення умов для розвитку промислового комплексу громади	<u>Короткостроковий:</u> викиди забруднюючих речовин та утворення відходів, порушення ґрунтового покриву, шумове навантаження від будівельної техніки під час будівельних робіт щодо створення промислових підприємств. <u>Довгостроковий:</u> можлива загроза щодо деградації ґрунтів від надмірного застосування агрохімікатів та

	надмірної експлуатації земель. Потребує нагляду щодо дотримання екологічних норм використання земель.
	<u>Кумулятивні наслідки не прогнозуються</u>
2.1.1. Створення належної та якісної дорожньої мережі	<u>Короткостроковий</u> : викиди забруднюючих речовин та утворення відходів, порушення ґрунтового покриву під час ремонтних робіт. Шумове навантаження від будівельної техніки.
2.1.2. Розвиток транспортної інфраструктури	
2.2.1. Комплексна інженерна безпека громади	
2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення	
	<u>Кумулятивні наслідки не прогнозуються</u>

7. Заходи, що передбачається ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Документу державного планування.

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення від реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади були виявлені завдання, реалізація яких потребує серйозної уваги під час їх реалізації, щоб не допустити негативного впливу на довкілля, або які доцільно скоригувати для того, щоб посилити позитивні наслідки для довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії.

Заходи, що передбачається ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Плану заходів можна розділити на два блоки: заходи, передбачені самим Планом заходів в якості окремих завдань до оперативних цілей (Таблиця 7.1), та пропоновані додаткові заходи – загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків (Таблиця 7.2). Однак детальні заходи повинні розглядатися у кожному конкретному випадку під час реалізації завдань Плану дій, а також в процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1. Заходи, що передбачені Планом заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади, що передбачається взяти для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

Складові довкілля, у тому числі здоров'я населення	Завдання Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади
Атмосферне повітря і клімат	1.2.3. Енергетична самодостатність громади
Водні ресурси	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Земельні ресурси	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Відходи	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації
Біорізноманіття	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації 1.2.3. Енергетична самодостатність громади 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Рекреаційні зони	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації 1.3.1. Збереження історико-архітектурної спадщини 2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення
Здоров'я населення	1.2.3. Енергетична самодостатність громади 3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді 3.3.2. Облаштування спортивної інфраструктури

Таблиця 7.2. Додаткові пропоновані заходи, що пропонується взяти для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади

Стратегічні цілі Плану заходів	Пропоновані додаткові заходи
Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка	1. При розробленні документів планування та просторового розвитку території громади виконати аналіз природних умов території планування, визначити основні екологічні проблеми у зв'язку із реалізацією планувальних рішень комплексного плану та оцінити їх прояв у часовій перспективі та їх комплексну дію 2. Проведення аналізу рівня антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище при підготовці інвестиційних пропозицій 3. Здійснення контролю за дотриманням екологічних норм при будівництві нових промислових об'єктів та їх подальшому функціонуванні 4. Посилити співпрацю із підприємствами вугледобувної галузі щодо дотримання екологічних норм та очищення відходів 5. Необхідно передбачити завдання щодо організації санітарно-захисних зон існуючих промислових зон, провузлів, індустріальних парків та окремо розташованих промислових та сільськогосподарських підприємств, забезпечення дотримання вимог щодо поводження з промисловими відходами, організації та проведення лабораторного моніторингу за станом забруднення атмосферного повітря викидами підприємств шляхом встановлення пунктів спостереження та проведення спостережень у рамках державної системи моніторингу атмосферного

	повітря згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 7 травня 2024 року №513. - Потребують конкретизації заходи в частині реалізації екологічних вимог з питання поводження з виробничими відходами різного класу токсичності, з відходами тваринного походження та медичними відходами. Особливої уваги потребує проведення заходів з використання відходів вугільної промисловості зокрема, можливості використання відходів для подальшої їх переробки - Реалізацію Плану заходів здійснювати при наявності усіх дозвільних документів у сфері природоохоронного законодавства - Забезпечити здійснення процедури оцінки впливу на довкілля при плануванні діяльності, що передбачена частинами другою і третьою статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» - Розроблення та впровадження спеціальних екологічних критеріїв при створенні Індустріального парку. - Створення індустріальних парків повинно відповідати вимогам ст. 66-1 Земельного кодексу України, Закону України «Про індустріальні парки», ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», ст. 28 Закону України «Про систему громадського здоров'я».
Стратегічна ціль 2. Комфортне середовище	- Посилення рівня залучення мешканців громади до консультацій щодо рішень органу місцевого самоврядування, які мають важливе значення для довкілля та здоров'я населення - Посилення співпраці із неурядовими організаціями у сфері збереження довкілля та екологічного моніторингу - Збільшення під час будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів дорожнього господарства частки витрат на створення та утримання зелених насаджень у смугах відведення автомобільних доріг і захисних насаджень уздовж автомобільних доріг - Розробка та реалізація місцевої програми у сфері питної води та питного водопостачання - Проведення оцінки можливості подальшого використання для питних потреб населення води з Соснівського та Борятинського водозаборів, які на даний час не функціонують - Посилення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами - Передбачити заходи щодо додержання санітарно-гігієнічних вимог до режиму використання прибережних ділянок - Посилення заходів щодо організації прибережно-захисної смуги водойм, формування локальних місць рекреаційного використання - Постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства - Збільшення площ зелених насаджень на постпромислових територіях - Впровадження заходів по організації санітарної охорони джерел водопостачання та дотримання в них режиму санітарної охорони - Передбачити проведення моніторингу рівнів радону (^{222}Rn) та нотифікації про радіаційні ризики для прийняття рішення стосовно запровадження протирадонових заходів згідно до «порядку проведення моніторингу радону в Україні та нотифікації про радіаційні ризики», затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13 жовтня 2023 року №1786 та відповідно до ст. 30 Закону України «Про систему громадського здоров'я» - Реалізацію Плану заходів здійснювати з врахуванням об'єктів природно-заповідного фонду, розміщених на території Белзької територіальної громади та у відповідності до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» - Посилити активність Державної екологічної інспекції у Львівській області щодо виконання повноважень задля захисту довкілля, зокрема території Смарагдової мережі Європи зокрема UA0000180 Bolotnia та у відповідності до заборон та обмежень, встановлених для об'єктів та територій Смарагдової мережі
Стратегічна ціль 3. Якісне життя	Підвищення якості та ефективності надання медичної і соціальної допомоги

	2. Забезпечення захисту прав громадян на охорону здоров'я та соціальний захист 3. Здійснення заходів щодо залучення мешканців до спорту, активного дозвілля та здорового способу життя 4. Збільшення зелених насаджень при облаштуванні громадських просторів 5. Розробка та фінансування місцевих програм громадського здоров'я з метою організації та функціонування системи громадського здоров'я та забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення
--	--

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

План заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади розроблений на довгостроковий період і є плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану заходів вказує на те, що його реалізація позитивно вплине на здоров'я людей, стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття за умови врахування застережень, викладених у Звіті про Стратегічну екологічну оцінку, зокрема, вжиття додаткових пропонованих заходів, наведених у Розділі 7 цього документу. Це означає, що План заходів спрямований на екологічно збалансований сценарій розвитку. Відтак, припущення, що усі передбачені Планом заходів завдання будуть виконані на 100%, і зовнішні та внутрішні негативні чинники та загрози не перешкоджатимуть цьому, можна вважати оптимістичним сценарієм.

На противагу цьому, у контексті стратегічної екологічної оцінки Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади може бути розглянутий гіпотетичний «нульовий» сценарій розвитку, за яким План заходів не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу ситуацію, у тому числі екологічну ситуацію. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться, тому головні стратегічні проблеми громади, окреслені Стратегією розвитку громади, на реалізацію якої скерований План заходів, залишатимуться не вирішеними. Зокрема, незмінними залишаться проблеми, пов'язані із станом довкілля та загрозами для здоров'я населення:

- Монопрофільна економіка громади, пов'язана із видобутком кам'яного вугілля;
- Наявні високі екологічні ризики, пов'язані із функціонування вугільної шахти та наявністю терикону;
- Відсутність централізованого водопостачання у сільських населених пунктах;
- Відсутність каналізації та очисних споруд у громаді;
- Неефективна система поводження із побутовими відходами, низька частка укладених договорів на вивезення сміття, наявність стихійних сміттєзвалищ, відсутність сортування сміття;
- Недостатнє оснащення закладів охорони здоров'я сучасним медичним обладнанням.

Наслідком реалізації гіпотетичного «нульового» сценарію стане погіршення екологічної ситуації у громаді та зростання загроз для здоров'я населення.

Виходячи із реалій, зокрема перебування України у стані війни, у контексті стратегічної екологічної оцінки Плану заходів розглянуто два сценарії можливого розвитку Белзької громади на період до 2027 року. Перший, інерційний (стримано-песимістичний), сценарій передбачає пасивне споглядання без активного втручання. Другий сценарій, активний (стримано-оптимістичний) передбачає активне втручання - управляти розвитком через виявлення «нових точок росту» та вихід на нові тренди якісних змін».

Сценарій розвитку №1 «ПАСИВНИЙ – спостерігати без активного втручання»

1. Розвиток економіки громади відбувається «мляво», переважно за рахунок самозайнятості та малого бізнесу, економіка громади залишається монопрофільною, декарбонізація не здійснюється.
2. Вивільнення працівників підприємств видобутку вугілля призводить до збільшення безробіття через відсутність робочих місць в альтернативних галузях економіки. А відсутність ефективної системи навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації вивільнених кадрів негативно впливає на рівень зайнятості та самозайнятості.
3. У громаді відсутній інноваційний розвиток, інновації застосовуються виключно у сфері цифровізації надання послуг. Виробнича діяльність підприємств здійснюється з використанням застарілих енерговитратних технологічних процесів та обладнання. Відсутні партнерства бізнесу із науковими, науково-дослідними організаціями та ЗВО.
4. Обмежений доступ бізнесу до фінансів та людських ресурсів через відтік кадрів та молоді за кордон.

5. Збільшення навантаження на соціальну інфраструктуру внутрішньо переміщених осіб
6. Залучення капітальних інвестицій у громаду відбувається за рахунок державних коштів та міжнародної технічної допомоги. Відсутня екологічна збалансованість розвитку громади.
7. Створення ефективної системи та демократизація процесів управління відбувається виключно за ініціативи громадськості та за підтримки міжнародних донорських організацій.
8. Використання коштів місцевого бюджету базується на забезпеченні мінімальних стандартів соціального розвитку та «залатуванні дірок». Відсутні принципи гендерного бюджетування та орієнтування на потреби громадян.
9. Реагування на екологічні проблеми здійснюється «по факту», без вжиття заходів на упередження негативного впливу на довкілля.

Сценарій розвитку № 2 «АКТИВНИЙ – управляти розвитком через виявлення «нових точок росту» та вихід на нові тренди якісних змін»

1. Курс на системну справедливу трансформацію (Just Transition) на підставі запровадженої нової моделі розвитку громади, що передбачає гідне життя та чесний заробіток усім працівникам та спільнотам, на які вплине процес відмови від викопного палива (ліквідація виробничих потужностей, вугледобувних підприємств тощо).
2. Зміна структури економіки громади та орієнтація на нову модель, а саме інноваційну, «зелену» циркулярну економіку громади, яка формуватиметься в умовах декарбонізації за рахунок застосування стимулів розвитку інноваційних виробництв та відповідної екосистеми інноваційного підприємництва.
3. Створення спільної ефективної бізнес-інфраструктури у громаді: інституції місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій, мережа інституцій підтримки бізнесу, підтримка стартапів, створення еко-індустріального парку, консалтингова підтримка підприємництва, зокрема колишніх працівників вугледобуваних підприємств, внутрішньо переміщених осіб, молоді.
4. Надання нових конкурентних знань та компетенцій колишнім працівникам вугледобувних підприємств для працевлаштування в нових галузях економіки через належну систему підготовки / перепідготовки кадрів.
5. Енерго- та ресурснезалежна, екологічно дружня громада із впровадженням відновлюваних джерел енергії та зеленої економіки.
6. Активна інвестиційна діяльність громади, ефективний маркетинг та брендинг, виставкова діяльність та активні міжнародні зв'язки громади.
7. Громада із трансформованими просторами для якісного життя, відпочинку та розвитку із розвиненим арт-середовищем для молодих креативних людей, внутрішньо переміщених осіб.
8. Створення ефективної системи управління та комунікації у громаді на засадах організаційної результативності та цифровізації. Демократизація процесів прийняття управлінських рішень та впровадження різноманітних форм громадської участі.
9. Людський розвиток орієнтований на створення креативного, безпечного, гендерно-орієнтованого, зберігаючого здоров'я, інклюзивного та привабливого простору громади, спрямованого на потреби нової економіки та жителів громад.

Наслідки для довкілля та здоров'я населення, які можуть настати внаслідок вибору першого або другого сценарію розвитку подій, наведено у Таблиці 8.1.

Таблиця 8.1. Наслідки для довкілля та здоров'я населення Белзької громади в залежності від вибору сценарію подальшого розвитку подій

Пасивний (стримано-песимістичний) сценарій	Активний (стримано-оптимістичний) сценарій
- Вплив негативних екологічних факторів (викиди підприємств переробки вугілля, негативний вплив на екологію та здоров'я населення териконів) залишається високим; - До кінця 2027 року кількість населення громади поступово скорочується. Водночас спостерігається його «старіння». Ситуацію погіршуватимуть міграція населення за кордон. Водночас погіршення ситуації на сході країни сприятиме поповненню чисельності громади за рахунок ВПО, однак існуватиме проблема їх інтеграції у життєдіяльність громади; - Продовження війни негативно відобразиться на інвестиційному розвитку громади, який залишиться у замороженому стані до завершення бойових дій. - До числа відкладених завдань додається ремонт доріг, реконструкція інженерних мереж. - Підприємства ЖКГ зазнаватимуть збитковості виробництва послуг через постійне зростання вартості електроенергії, будівельних матеріалів, запчастин і паливо-мастильних матеріалів, що веде до збільшення затрат на обслуговування, які не перекриваються діючими тарифами. - Невжиття заходів із термомодернізації, підвищення енергоефективності призведе до стабільно високого споживання енергоресурсів; - Відсутність модернізації інженерної інфраструктури негативно впливатиме на екологічну ситуацію в громаді та на привабливість громади як місця постійного проживання; - Відсутність системного моніторингу та нагляду за станом атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів, посилить рівень екологічного забруднення громади; - Залишатимуть актуальною проблема відсутності рекультивції постпромислових земельних ділянок та просідання ґрунтів через діяльність шахт; - Проблеми поводження з відходами не вирішуються, що спричиняє до погіршення екологічної ситуації на території громади; - Погіршується стан здоров'я населення та можливості отримання якісних медичних послуг через відсутність фінансових ресурсів для модернізації закладів охорони здоров'я.	- Покращується динаміка демографії населення у громаді за рахунок зростання кількості новонароджених, повернення місцевих мешканців з-за кордону, інтегрованих у життєдіяльність громади ВПО. Зменшується інтенсивність міграційних процесів в пошуках кращої життєвої перспективи за кордоном; - На території громади створено привабливі інвестиційні умови, у тому числі для розвитку інновацій, самозайнятості, диверсифікації та декарбонізації економіки; - Зменшено негативний вплив діяльності підприємств видобутку вугілля та териконів на стан довкілля та здоров'я мешканців; - Завдяки вжиттю цілого комплексу заходів та реалізації завдань, передбачених Планом заходів, покращено екологічний стан громади – якість атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, біорізноманіття, стану рекреаційних зон; - Підвищився рівень енергоефективності громади, зменшується рівень споживання енергоресурсів, що позитивно впливає на стан довкілля та здоров'я населення; - Створено умови для надання більш якісних медичних послуг, реабілітації, для заняття спортом, для проведення активного дозвілля; - Створено мережу каналізації та очисні споруди;

В основу Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади закладено активний (стримано-оптимістичний) сценарій розвитку подій. Зокрема, передбачається реалізація комплексу завдань, спрямованих на покращення екологічної ситуації та запобігання ризиків для екології, здоров'я населення, біорізноманіття, стану атмосферного повітря, ґрунтів та водних ресурсів.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

Зміст звіту про Стратегічну екологічну оцінку сформовано відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»¹⁷.

З огляду на те, що План заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади носить стратегічний характер, в першу чергу доречним було використання методів стратегічного аналізу. Перелік та опис застосованих при підготовці Звіту SEO методів наведено у Таблиці 8.2.

¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

Таблиця 8.2. Характеристика методів, застосованих для підготовки Звіту про СЕО Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької громади

Вид застосованого методу	Короткий опис
Аналіз контексту стратегічного планування	Проведено аналіз узгодження стратегічних, оперативних цілей і завдань Плану заходів із документами державного планування вищого рівня – державними та обласними стратегіями, планами дій, програмами, а також міжнародними зобов'язаннями України, у тому числі у контексті євроінтеграції та набуття чинності Угодою про Асоціацію України та ЄС.
Аналіз поточного стану довкілля	Для дослідження поточного дану здійснювався збір офіційних, статистичних та інших даних із відкритих джерел, аналіз документів, у тому числі стратегій та програм, затверджених Белзькою міською радою, або виготовлених на її замовлення, аналіз регіональних програм та стратегій, у тому числі Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року та Звіту про Стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Львівської області, Звіту про Стратегічну екологічну оцінку Плану дій справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону до 2030 року.
Загальнонаукові методи дослідження	В ході аналізу використовувалися загальнонаукові методи дослідження – спостереження, вивчення фактів, порівняння, аналізу, синтезу, індукції, дедукції
Метод прогнозування	Використовувався для вивчення ймовірних сценаріїв розвитку подій, впливу наявних факторів на покращення або погіршення наявної ситуації із станом довкілля та умовами для здоров'я населення.
Проведення оцінки впливу	Застосовувався для дослідження впливу тих чи інших факторів на стан довкілля та здоров'я населення.
Метод альтернатив	Метод дозволив здійснити порівняння між існуючими альтернативними сценаріями для більш об'єктивної оцінки та прогнозування ймовірного сценарію розвитку Белзької громади.
SWOT-аналіз	Метод використовувався без складання таблиці SWOT для аналізу сильних і слабких сторін, існуючих шансів та загроз для стану довкілля та здоров'я населення громади.
Оцінка кумулятивних ефектів	Використовувалася для аналізу потенційного сукупного впливу на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань Плану заходів.

Серед факторів, що додатково ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки, можна виділити наступні:

- відсутність деяких статистичних відомостей та інших характеристик, зокрема для кожного окремого населеного пункту громади
- відсутність методик, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу Плану заходів на довкілля

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Стратегією розвитку Белзької громади передбачено проводити Моніторинг впровадження Стратегії та Плану заходів, який планується здійснювати щорічно шляхом аналізу кількісних та якісних індикаторів, що демонструють рівень досягнення стратегічних та оперативних цілей.

Моніторинг здійснюватиметься із врахуванням Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272¹⁸.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітним про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг є сукупністю заходів із обліку, збору, аналізу та узагальнення інформації про стан впровадження Плану. Результати моніторингу є основою для здійснення висновків про необхідність перегляду і коригування Плану та стимулювання його реалізації.

1. Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання

Звіт про результати проведення моніторингу впровадження Плану розглядає Робоча група, узагальнення та формування його тексту здійснює відділ ЖКГ, капітального будівництва та інвестицій Белзької міської ради. Інформацію до Звіту про стан реалізації визначених у Плані проєктів та заходів місцевих цільових програм подають Робочій групі головні розпорядниками коштів. Повний текст Звіту підлягає обов'язковому розміщенню на офіційному веб-сайті селищної ради.

Звіт про результати проведення моніторингу впровадження Плану включає узагальнену таблицю щодо досягнення визначених індикаторів та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітним про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- виявлення не передбачених звітним про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документу державного

¹⁸ Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2020-%D0%BF#Text>

планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Плану дій;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання Плану заходів відповідно до ухваленого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Плану заходів.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272.

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Відповідно до вказаного документу моніторинг проводиться з метою відстеження та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до стратегічних, оперативних цілей та завдань, визначених у Стратегії.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно проводити лабораторні дослідження стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в громаді системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) в межах житлової, промислової та рекреаційної зон. Рекомендації щодо проведення зазначених заходів зазначені у Розділі 7 Звіту про СЕО.

2. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Стратегією розвитку Белзької громади передбачені деталізовані показники для моніторингу досягнення кожної із оперативних цілей Плану заходів, однак не зазначені числові значення наявного стану та очікуваних результатів. Фактори, що додатково ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки, описані у Розділі 8, а саме відсутність деяких статистичних відомостей та інших характеристик, у тому числі через стан війни, проведену адміністративно-територіальну реформу, укрупнення районів, створення територіальних громад, що ускладнило у короткостроковій перспективі збір статистичних даних, зумовили вибір для моніторингу в якості базового та бажаного значення не абсолютні показники, а тенденції до збільшення або скорочення. У Таблиці 9.1 наведено ті показники для Моніторингу впровадження Плану заходів, які доцільно використовувати для моніторингу стану довкілля, у тому числі здоров'я населення (знак «↑» означає бажану очікувану тенденцію до зростання показника, знак «↓» - до зменшення).

Таблиця 9.1. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Компонент	Індикатори	Одиниці вимірювання	Базові значення (2022-2024)	Проміжне значення 2026	Проміжне значення 2027
Атмосферне повітря	Щорічні викиди забруднюючих речовин шахти «Степова» в атмосферне повітря	тонн	6 412	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Частка вугледобувної промисловості у структурі економіки громади	%	81	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення

Водні об'єкти	Кількість очисних споруд	од.	0	0	1
	Річний обсяг споживання питної води підприємствами	тис. м ³	96	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
Земельні ресурси	Загальна площа під відходами шахти «Степова»	га	28,2	28,2	28,2
Території з природоохоронним статусом, об'єкти Смарагдової мережі	Наявність комплексного плану просторового розвитку	од.	0	1	1
Рекреаційні зони та культурна спадщина	Кількість пам'яток культурної спадщини	од.	47	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
	Частка лісів у структурі земельного фонду громади	%	27,6	27,6	27,6
Відходи	Кількість укладених угод на вивезення ТПВ	од.	1542	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
	Щорічний обсяг вивезених на сертифіковане сміттєзвалище побутових відходів	тон	200	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
Клімат	Наявність розробленого та затвердженого Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату	од.	0	1	1
Здоров'я населення	Кількість закладів охорони здоров'я	од.	18	18	18
	Кількість вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл	осіб	0	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
Екологічне управління	Видатки бюджету територіальної громади за напрямком «Охорона навколишнього природного середовища», 2023 рік	Тис грн	17,8	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення

3. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Аналіз ймовірних наслідків для довкілля під час реалізації Плану заходів вказує на те, що реалізація вказаного документу державного планування призведе до позитивного впливу на стан довкілля та покращить умови для забезпечення здоров'я населення, у тому числі передбачається позитивний вплив на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони, систему управління відходами, а також здоров'я населення та інфраструктуру забезпечення його життєдіяльності.

У випадку якщо в результаті здійснення моніторингу реалізації Плану заходів будуть виявлені додаткові фактори впливу на довкілля та здоров'я населення, перелік індикаторів моніторингу, у тому числі кількісні та якісні показники, може бути доповнений додатковими індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінити та відстежити зміни.

4. Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати

В ході реалізації Плану заходів будуть відстежуватись екологічні загрози для довкілля шляхом спостережень та збору наявних статистичних та звітних даних про стан довкілля, про наслідки для довкілля та здоров'я населення, які виникли за результатом реалізації передбачених у Плані заходів завдань, скерованих на досягнення стратегічних цілей та бачення Плану заходів. Отримані показники будуть проаналізовані та об'єктивно оцінені шляхом порівняння наявних значень з нормативними

значеннями (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями (визначеними у Звіті про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування).

5. Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом виконавчої влади, який є відповідальним за розроблення документа державного планування та здійснює загальне керівництво і контроль за його виконанням, на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, який вносить звіт до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Відтак вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями буде здійснюватися не рідше одного разу на рік.

6. Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, включають:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації документа державного планування на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання документа державного планування відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно передбачають здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, Белзька міська рада вживає заходів для їх усунення, а також розглядає пропозиції щодо внесення змін до Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Плану заходів вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Белзька міська рада протягом п'яти робочих днів з дня затвердження Плану заходів розміщує на своєму офіційному веб-сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджений План заходів, рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану заходів, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

План заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади не містить конкретних заходів здійснення господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів. Відтак Стратегічна екологічна оцінка Плану заходів не передбачає проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від її реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, сусідніх країн.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації

1. За підсумками стратегічної екологічної оцінки підготовлено «Звіт про стратегічну екологічну оцінку Плану заходів на 2026-2027 роки із реалізації Стратегії розвитку Белзької територіальної громади» у відповідності до затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. № 296 Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування та наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №260 від 18.07.2019 року «Про внесення змін до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».
2. Белзька міська територіальна громада є однією із вугільних громад в Україні, яка проходить процес справедливої трансформації. Це передбачає необхідність планування комплексу заходів спрямованих на диверсифікацію локальної економіки, зменшення її залежності від вуглевидобутку, соціальну адаптацію мешканців до змін, збереження довкілля та відновлення екологічної рівноваги. План заходів є вступним документом до процесу справедливої трансформації.
3. Галузь переробки вугілля потребує використання значної кількості працівників, що створює значні ризики залежності для бюджету громади, обмежує потенційний розвиток нових індустрій, які потребують відповідних кадрів. Слабкі сторони громади в поєднанні з ризиками повномасштабної війни стримують залучення інвестицій у нові сектори економіки. Малий та середній бізнес в громаді демонструє незначні показники розвитку і поки не може забезпечити економічну та фінансову стабільність для громади. Екологічна шкода, яку громаді завдає вугільна галузь станом на сьогодні настільки значна, що вирішення екологічних проблем громади можливе лише із залученням бюджетів вищих рівнів та коштів міжнародної технічної допомоги. Комплексне та послідовне вирішення вищезазначених проблем є метою Плану заходів.
4. План заходів спрямований на досягнення трьох пріоритетів - 1) конкурентоспроможної економіки, 2) комфортного середовища та 3) якісного життя для мешканців громади.
5. План заходів узгоджується з іншими стратегічними документами національного і регіонального рівнів, включаючи Державну стратегію регіонального розвитку, Енергетичну стратегію України, Державну екологічну політику (Стратегію), Стратегію екологічної безпеки України, Водну стратегію України, Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища, Національний план управління відходами, Національний план з енергетики та клімату, Стратегію низьковуглецевого розвитку України, Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України, а також Стратегію розвитку Львівської області. Це дозволяє забезпечити послідовність та ефективність впровадження трансформаційних заходів через структурні зміни, які включають розвиток нових галузей, підвищення якості життя та захист навколишнього середовища. Успішна реалізація плану залежить від ефективної співпраці з місцевими органами влади, бізнесом, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.
6. Стратегія розвитку Белзької громади, на виконання якої спрямований План заходів, визначає стратегічні проблеми для розвитку Белзької громади, із них у сфері екології, збереження та захисту довкілля і здоров'я населення окреслено наступні: у порівнянні із іншими територіями Львівщини, Белзька громада є достатньо забрудненою через діяльність вугільних шахт як на території самої громади, так і на території сусідніх із нею громад. Важливою для екології проблемою є повна відсутність на території громади, у тому числі й її адміністративному центрі, мереж водовідведення та очисних споруд, а також майже повна відсутність централізованого водопостачання у сільських населених пунктах громади; низька частка укладених населенням договорів на вивіз твердих побутових відходів, функціонування стихійних сміттєзвалищ, наявність на території громади терикону вугільної шахти площею 28 га, що призводить до значного забруднення наземних та підземних вод, атмосферного повітря та ґрунтів.
7. Цілі та завдання Плану заходів спрямовані на вирішення у значній мірі зазначених у пункті 6 проблем, в цілому реалізація Плану заходів сприятиме покращенню стану довкілля та здоров'я населення.
8. Особливо важливими з екологічної точки зору є завдання щодо декарбонізації місцевої економіки, впровадження заходів енергетичної самодостатності громади, у тому числі розвитку сонячної енергетики, щодо будівництва мереж водовідведення та очисних споруд.

9. У Звіті СЕО проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів запланованих завдань Плану заходів на окремі компоненти навколишнього середовища (повітря, вода, ґрунти, біорізноманіття, соціально-економічне середовище). Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу Плану заходів на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас були проаналізовані потенційні негативні наслідки, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих завдань. З метою запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків запропонована низка заходів, які доповнюють завдання Плану заходів в частині посилення екологічної складової.
10. У ході здійснення СЕО були розроблені пропозиції щодо моніторингу екологічних впливів, пов'язаних з реалізацією Плану заходів. Моніторинг охоплює спостереження за джерелами і факторами антропогенних впливів та за ефектами, які спричиняються цими впливами у довкіллі. Для спостереження за здійсненням завдань Плану заходів та оцінки їх виконання обрані індикатори стану атмосферного повітря, водних ресурсів, озеленення, енергозбереження, поводження з відходами, здоров'я населення та розроблені додаткові екологічні індикатори до оперативних цілей, які мають пряме відношення для довкілля та здоров'я людей.
11. Реалізація Плану заходів з великою мірою вірогідності не повинна призвести до виникнення нових негативних впливів на довкілля, та здоров'я населення, але за умови повного фінансування та забезпечення виконання завдань Плану заходів та виконання додаткових запропонованих у СЕО заходів, які мають екологічну спрямованість.
12. Транскордонні наслідки внаслідок реалізації Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я населення не очікуються.

Експерт з питань стратегічного планування

Микола КРАТ

